

Četvrtak, 15. septembar 2005.

Svedok Vojislav Šešelj

Otvorena sednica

Optuženi je pristupi Sudu

Početak 9.04 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs (Nice), nastavite, molim vas.

TUŽILAC NAJS: Sada mogu svima da podelim odlomak iz knjige iz koje je čitao svedok juče sa grafoskopa. Molim da se to podeli svim stranama u postupku kao i sudijama i da onda dobije broj dokaznog predmeta. Za informaciju sudija, svedok će da se seti da je o ovome govorio dok je svedočio ... Rekao je da ako on bude ovde u Hagu (The Hague), da će da drži jednu praznu stolicu za optuženog, pitajući se kako optuženi može da ga pošalje u Hag bez Bogdanovića, Kertesa, Stanišića, Simatovića Frenkija i drugih.

sekretar: Dokazni predmet 900.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Šešelj, pošto smo juče brzo ovo prošli, kako se to desilo 1994. godine da ste vi mogli da, kao potencijalne kandidate za suđenje pred ovim Sudom, prozovete ovog optuženog, Kertesa, Badžu, Bogdanovića, Stanišića i Simatovića. Kako ste to mogli?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa to je, pre svega, jedna duhovita doskočica. Na tezu da će gospodin Milošević mene poslati u Hag, ja

odgovaram ako on mene pošalje, držaću jednu praznu stolicu za njega i onda mu prozivam glavne policijske funkcionere. To je, znači, jedno političko prepucavanje pred publikom koja tome aplaudira, koja se tome smeje, koja to smatra duhovitim štosom. I vi sad ono šta je stvar političkog prepucavanja u uzavrelom srpskom političkom životu tretirate na jedan ozbiljan način. To je nemoguće. Ovo je duhovita doskočica i cela srpska javnost je to shvatila kao duhovitu doskočicu. Pretpostavljam da je to gospodina Miloševića nerviralo u tom momentu, meni je i bio cilj da ga iznerviram, ali to nikakav dublji smisao nema.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, shvatam šta govorite. Što se tiče materijala koji ste obezbedili tokm vikenda i raznih knjiga, mogu li da rezimiram te odlomke koje ste na taj način predstavili Sudu? Rekli ste nešto da je počev od početka devedesetih, čak 1998. godine i 1999. godine francuska obaveštajna služba (SGDN, Secretariat general de la defense nationale) bila umešana, pa sve do toga da je odgovorna i za Srebrenicu. Da li je to tačno?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, po mojim saznanjima ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala vam.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: ... potpredsednika Vlade Srbije, francuska obaveštajna služba je inscenirala masakr ratnih zarobljenika u Srebrenici.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Drugo, niste nam dali reference, odlomke ni iz kakvih vaših knjiga ili intervju a ili bilo kojih drugih materijala u bilo kojoj fazi, a koji bi govorili o tome da su stvari koje ste govorili o ovom optuženom 1993. godine neistinite.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ja sam vam dao juče iz nekoliko mojih knjiga veći broj fragmenata u kojima ja naknadno objašnjavam da je sve to izrečeno u žaru političke borbe u vreme žestokog sukoba, kroz vođenje propagandnog rata, a vi izbegavate da to predstavite Sudu ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Šešelj, molim vas, slušajte pitanje

je. Možete li da nam ukažete, molim vas, na neko od vaših dela kojih ima 60 ili 80 gde piše "Sve ove stvari koje sam govorio o Miloševiću 1993. godine su apsolutno neistinite. On nije imao nikave veze sa slanjem dobrovoljaca ni ovamo, ni tamo, nigde. On nije imao kontrolu". Da li postoji neko mesto u svim vašim delima gde možemo to da nađemo? To želimo da znamo.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Prvo, ja govoreći nekoliko godina posle o onome šta sam iznosio protiv gospodina Miloševića, dajem jedan opši stav koji to sve podrazumeva. A koji bi to normalan čovek i ozbiljan političar naknadno opet ulazio u pojedinosti, znate ja sam rekao to i to konkretno, ja sam rekao bračni par Čaušesku (Ceausescu), pa sad ja to opovrgavam, ja sam rekao "crvena veštica iz Tolstojeve", pa opovrgavam, ja sam rekao "crveni diktator sa Dedinja", pa opovrgavam. Znate, to je besmisleno. Jednim opštim stavom ja sam sve opovrgao, ne ponavljajući opet sve ono šta sam ranije rekao. I zašto bih ponavljao to sve, ako sam jednim opštim stavom sve to opovrgao?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Čuli smo vaš odgovor. Treće, u svemu šta ste napisali ...

SUDIJA BONOMI: Da li odgovor glasi da nema ništa napismeno?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tako sam ja shvatio. Možete da me ispraviti ako sam ja nešto propustio i pogrešno shvatio.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ja sam rekao ima napismeno, a gospodin Najs neće u tome da prepozna to, a neće da vam ovde predoči fragmente na koje sam ja juče ukazao.

SUDIJA BONOMI: Znači vi kažete da postoji neki odlomak koji je označen u vašim knjigama i koje ste nam juče uručili, gde se jasno pokazuje da ste vi zavaravali javnost svojim ranijim izjavama početkom devedesetih?

SVEDOK ŠEŠELJ: Odlomak koji jasno govori da sam sve u napadima na gospodina Miloševića od 1993 do 1996. godine izneo sa konkret-

nim ciljem, želeći konkretne političke efekte u sukobu, dakle koje negiraju činjeničnu vrednost ...

SUDIJA BONOMI: Poenta je u tome da ste vi označili takve pasuse u odlomcima koje ste dali gospodinu Najsu da juče kopira. Da li ste to uradili?

SVEDOK ŠEŠELJ: Poenta je u tome, ja ću vas podsetiti: sholastičari su u srednjem veku vodili veliku raspravu koliko magarac ima zuba.

SUDIJA BONOMI: Strašno bih voleo da mi samo odgovorite na pitanje. Da li kažete da ste označili odlomke u nekim knjigama koje ste juče dali gospodinu Najsu? Odlomke koji daju odgovor na ovo pitanje da negde ima napismeno da sve ono šta ste govorili je jednostavno zavaravanje ili politička propaganda, ili kažete da je to napisano negde drugde i treba da tražimo negde drugde? Da li je ovo prvo ili poslednje tačno?

SVEDOK ŠEŠELJ: Baš to da je to bila politička prpaganda ...

SUDIJA BONOMI: Znači ovo prvo šta sam rekao. Vi ste označili odlomak iz koga se jasno vidi da ste ranije davali netačne izjave. Te odlomke ste dali gospodinu Najsu da kopira. Da li je to odgovor? U redu je, sedam ili osam? Odlično. Gospodine Najs da li ćete da nam date kopije svega šta je označeno?

TUŽILAC NAJS: Sigurno.

SUDIJA BONOMI: Da li će to da bude prevedeno?

TUŽILAC NAJS: Trenutno pokušavamo da uradimo prevod, potrudiću se ...

SUDIJA BONOMI: Onda možemo da čekamo prevod i da vidimo šta je precizno rečeno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja ću taj materijal danas da pogledam u svetlu odgovora koji sam dobio, ali koliko sam shvatio iz prvog čitanja, radi se o tome što sam ja prvo rekao u svom pitanju. Pozabavićemo se time, časni Sude i verovatno ćemo tokom druge sednice da vidimo šta sam uspeo da uradim. Poslednje pitanje o tom materijalu glasilo je ovako: "Setićete se da sam bio zainteresovan da otkrijem da li ste vi na neki način javno, da li su na neki način vlasti u Srbiji javno priznale ili otkrile šta se desilo u Srebrenici pre nego što je Erdemović dao svoj intervju novinarima i pre nego što je to obelodanjeno? To se desilo 21. februara 1996. godine." Da li ste vi nama predali, sem onoga šta ste napisali, nešto što pokazuje da su vlasti u Srbiji javno priznale šta se desilo u Srebrenici pre 21. februara 1996. godine?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Vi sada menjate temu rasprave. Od jula 1995. godine kad se desio zločin u Srebrenici do hapšenja Erdemovića, ja nisam ništa o tome rekao, jer nisam ni znao nešto posebno, nešto što sam našao, posebno saznao nije bilo dovoljno za javni istup, ali to je period od manje od godinu dana. Ja nemam podataka da su vlasti o tome govorile ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Šešelji, hvala vam, jednostavan odgovor je "ne" i na Srebrenicu ćemo da se vratimo malo kasnije. Sad ćemo samo da se pozabavimo ovim dokumentima koje ste nam dali. Da pogledamo samo još nekoliko stvari koje ste rekli. Počecemo, sledeći dokument stuže, to je odlomak iz vaše knjige "Radikali su za selo, grad i častan rad", 12. decembra 1993. godine. Kad pogledate na stranicu 91 na BHS-u, a mi imamo to na engleskom, što je drugi od dva označena paragrafa ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Izvinite, šta je to "BHS"? Ja to ne razumem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Želite da kažete da ne razumete reč koja se koristi u tom smislu u ovom Sudu ili ne želite namerno da razumete? BHS je reč koja se redovno koristi u ovom Sudu da označi jezik koji se govori svuda ili u nekim delovima bivše Jugoslavije. Da li to shvatate?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Je li to novi naziv za srpski jezik? Imate li vi lingvističko uporište za to? Nemojte da vređate moj jezik. Postoji srpski jezik, vi pokušavate da mu nametnete naziv "BHS". To je protiv svih lingvističkih kriterija i pravila. I nemojte da vređate i moj narod i moj jezik na taj način. Ja govorim srpskim jezikom i razumem samo srpski jezik. Prvo ste izmislili bošnjačku naciju, sad hoćete da izmislite bosanski jezik ...

SUDIJA ROBINSON: Idemo dalje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Šešelji, već vam je rečeno, nije na vama da odredite kako će da se postavljaju pitanja i kako će da se odgovara na njih. Ja sam sa vama koristi uglavnom termin "srpski jezik", ali uobičajeno je u ovom Sudu, radi političke neutralnosti, da se govori BHS, što znači bosansko-hrvatsko-srpski. Ja nisam siguran zašto je to tako i ne zanima me. Vaša primedba je evidentirana. Sad pogledajte, molim vas, stranu 91 dokumenta pred vama, na jeziku koji razumete. Molim vas da pogledate u paragraf koji je označen, drugi paragraf od dva označena ...

prevodioci: Da li možemo da dobijemo broj tabulatora?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 39, tabulator 39, da li se tu govori o jednom pismu i piše: "Pismo je napisano i Miloševićevom kabinetu. Milošević je pozvao Martića, Hadžića, Bjegovića i Mileta Novakovića i naterao ih da potpišu pismo. Nije morao da natera Hadžića ..."

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Molim prevodioce da pročitaju original.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prevodilac upravo traži, tek smo dobili broj stranice. Možete li vi da pročitate original ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Nije mi teško.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala vam.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: U odgovoru na novinarsko pitanje

pitanje koje ovde nije prisutno, a reč je o saopštenju za javnost koje je izdao Milan Martić sa grupom rukovodilaca Srpske Krajine, o kome je juče bilo reči na koje sam ja odgovorio napadom na Milana Martića. Novinar meni postavlja neko pitanje o tom pismu. I ovde ne vidimo koje je to pitanje, na pitanje ja odgovaram "da". Pa onda kažem: "Pismo je napisano u kabinetu Slobodana Miloševića. Milošević je sazvao Martića, Hadžića, Bjegovića i Mileta Novakovića i naterao ih da potpišu to pismo. Hadžića nije imao šta da tera, on je odmah potpisao. Bjegović je takođe vrlo vezan za režim Socijalističke partije i sada je on u toj Srpskoj partiji socijalista koju je režim odavde formirao u Krajini, koja nema nikavog uporišta u narodu, ali ima direktnu režimsku podršku odavde. Mile Novaković je posle ova svoja dva fijasaka, posebno ovog iz septembra, vrlo uzdrmane pozicije u Krajini. Govorili su o njegovom smenjivanju i već je sve bilo spremno za njegovu smenjivanje. Trebalo je da general Mile Mrkšić ode na njegovo mesto komandanta, odnosno načelnika Glavnog štaba srpske vojske. I on u takvoj jednoj situaciji, takođe, potpisuje. Milan Martić se kolebao. Malo se suprotstavljao. Međutim kako mu je Milošević ultimativno nastupio i zapretio, on je potpisao. Čim je to potpisao, on je bio kupljen" i tako dalje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, hvala. To je dovoljno. Da vidimo sada, hvala što ste pročitali kompletan pasus, a ne samo ono šta je označeno ... Da li se iz ovoga vidi da je u realnosti optuženi imao vlast nad raznim ljudima, konkretno nad Martićem i Hadžićem?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je to nešto šta ste vi samo izmislili da biste napisali u knjizi?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa nisam ni izmislio samo. Istina je negde na sredini, gospodine Najs i sad ću vam je izložiti. Prvo, gospodin Milošević je imao izvesnog uticaja na ove ljude. Na neke je imao veći uticaj, na neke manji. Na neke nije morao da utiče, jer ja sam sa Hadžićem bio u tolikom neprijateljstvu da je on jedva čekao da potpiše nešto. Međutim u ovom trenutku kao činjenicu ja imam

pred sobom da su Milan Martić, Goran Hadžić, Bjegović i Mile Novaković u jeku našeg radikalnog sukoba sa Socijalističkom partijom i gospodinom Miloševićem izdali saopštenje u kome osuđuju nas, srpske radikale i nas lično. Ja onda gradim pretpostavku, ja ne znam jesu li oni bili kod gospodina Miloševića, ja nisam ni video taj sastanak, niti imam informaciju da su bili. Ja insinuiram, pretpostavljam da je to urađeno pod njegovim uticajem i ja nastupam ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Shvatam, zaustavite se tu, molim vas. Molim vas prestanite da vičete i govorite tiše, nama je veoma teško da vas pratimo. Možemo li samo da vidimo kakav je kraj vašeg odgovora. Vi gradite pretpostavku, nikad niste prisustvovali tom sastanku, samo pretpostavljate da su oni bili pod njegovim uticajem i ovo ste tako napisali. Je li to tačno?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ja pretpostavljam da je to bio ili uticaj gospodina Miloševića ili rukovodstva njegove partije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovo ne želim ...

SUDIJA BONOMI: Tu je mnogo više toga rečeno na početku odgovora, gde se kaže: "Nisam samo izmislio, istina je negde u sredino. Pre svega gospodin Milošević jeste zaista imao nekog uticaja na te ljude".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tako je, časni Sude. Sudija Bonomi (Bonomy) me podseća da vi priznajete da je postojao neki uticaj na te ljude. Dakle vi priznajete da je Milošević imao nekog uticaja na te ljude, ali što se tiče ostalog vi samo gradite pretpostavku? Da li je to vaš stav?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Sama činjenica da oni javno nastupaju sa saopštenjem protiv mene lično i protiv Srpske radikalne stranke u jeku sukoba između nas i Socijalističke partije i gospodina Miloševića, govori da su oni opredeljeni na jednu stranu, a druga činjenica, ovde je i ovaj Bjegović koji je bio predsednik Srpske partije socijalista Srpske Krajine. Ja ovde kažem da je režim odavde formirao, to je pre naglašeno. Oni u formirani uz pomoć Socijalističke partije Srbije mada

tamo nisu imali nikakvog uporišta, jer Socijalistička partija Srbije nika-
da nije volela Srpsku demokratsku stranku i nije bilo međupartijskih
odnosa i Socijalistička partija Srbije je želela da tamo bude ...

prevodioci: Molimo govornika da priča sporije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Napravimo malu pauzu ovde ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelj, prevodioci vas mole da
usporite. Mogu li da vas pitam, vi nemate nikakvih konkretnih dokaza
da je gospodin Milošević prisilio Bjegovića i Martića da potpišu?

SVEDOK ŠEŠELJ: Ja nemam nikakvih dokaza, ali ja želim da njih poli-
tički diskvalifikujem insinuiranjem da su bili pod pritiskom iznoseći tu
tvrdnju u javnosti. Razumete? Oni mene napadaju, ja sad njima
uzvraćam, e sad vi ste to uradili zato što vas je Milošević naterao. To je
jedno političko prepucavanje.

SUDIJA ROBINSON: A što se tiče Martića, vi nemate konkretnih
dokaza da je gospodin Milošević njemu stavio ultimatum i onda ga je
naterao da potpiše i da mu je pretio.

SVEDOK ŠEŠELJ: Ne, nemam nikavih dokaza, ali ja pokušavam, kao
što vidite iz ovoga teksta, ja sada insinuiram i razlike među potpis-
nicima, želeći među njima razdor, pa onda kažem: "Hadžić je jedva
čekao da tako nešto potpiše, pa Bjegović je svakako socijalista, pa
Martić se kolebao, nije hteo, pa na kraju je, ipak, pristao" i tako dalje.
Znate, ja imam front političkih protivnika pred sobom, ja sada u mojoj
političkoj taktici želim da ih nekako razbijem. I pokušavam da naprav-
im nekakvu razliku. Kao što sve ono šta su oni za mene izneli vi
nemate pred sobom, je takođe insinucija, izmišljotina i tako dalje. Ja
odgovaram ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Šešelj, na početku tog odgovora, kada

mislim da ste pokušavali da nam date prava objašnjenja većeg stava, a niste govorili o svojim ranijim pisanjima, rekli ste da je uticaj gospodina Miloševića varirao zavisno od osobe. Ako pogledamo način na koji ste predstavili te pojedince, možemo li da pretpostavimo da je, po vašem mišljenju Milošević imao značajnog uticaja na Hadžića?

SVEDOK ŠEŠELJ: Pa ja ne mogu da kažem sada da je imao nekog značajnog uticaja na Hadžića, jer ja sam s Hadžićem ranije već nekoliko godina u neprijateljstvu i Hadžić jedva čeka da nastupi protiv mene. Imao je uticaja na Bjegovića, jer uz pomoć Socijalističke partije Srbije je formirana Srpska partija socijalista Krajine, znate. Milan Martić se opredelio, bio je ranije samnom u prijateljskim odnosima, ovde se jasno opredelio za gospodina Miloševića protiv mene. Znate, politički govor ne traži uvek za svaki detalj konkretan dokaz, kao što to traži sudski postupak. Ne može ono šta se kaže u svakom govoru biti identično onome na sudu, bar po mom mišljenju.

prevodioci: Molimo govornika da uspori.

SUDIJA ROBINSON: Moram ponovo da vas zamolom da govorite malo sporije, to su me zamolili prevodioci.

SUDIJA BONOMI: Sada sam u situaciji da ne razumem šta govorite, zato što ste započeli ovaj odgovor rekavši, pre svega "gospodin Milošević je imao izvesnog uticaja na ove ljude", zatim ste rekli "na neke manje, na neke više, od te četvorice", a ja sada pokušavam da saznam na koga je imao više uticaja, a na koga manje. Možete li na to da odgovorite?

SVEDOK ŠEŠELJ: Ja vam kažem da je imao najviše uticaja na Bjegovića, jer je Bjegovićeva Srpska partija socijalista u Krajini formirana uz direktnu, neposrednu pomoć partije gospodina Miloševića. Pazite sada, ovo su sve najviši funkcioneri ...

SUDIJA BONOMI: A prema vama, kakav je bio njegov uticaj na

Hadžića?

SVEDOK ŠEŠELJ: Pa evo u ovom konkretnom slučaju su se poklopili interesi gospodina Miloševića da ima podršku u sukobu sa srpskim radikalima i samnom lično, a s druge strane i gospodin Hadžić je imao želju da se priključi tom udaru na Srpsku radikalnu stranku, jer smo mi već prethodno u neprijateljstvu, a ja ne znam sad konkretan njegov odnos sa gospodinom Miloševićem. Nikad tome nisam prisustvovao. Znaite, vi od mene sada tražite nemoguće, da vam ja objasnim kakav je odnos između gospodina Miloševića i gospodina Hadžića, a ja od 1991. godine u sukobu sa gospodinom Hadžićem i samo negativne izjave o njemu dajem.

SUDIJA ROBINSON: Znači, gospodine Šešelj, taj izvod je u potpunosti nepouzdan kad je reč o uticaju koji je gospodin Milošević imao na te ljude, osim kad je reč o Bjegoviću, jer ovde stoji da je trebalo da ga prisiljava da potpiše pismo?

SVEDOK ŠEŠELJ: Bjegovića?

SUDIJA ROBINSON: Da.

SVEDOK ŠEŠELJ: Ovde nigde ne stoji da je trebalo Bjegovića prisiljavati. Ovde stoji da je Martića trebalo prisiljavati. Gospodine Robinson, nema toga za Bjegovića. Još kažem on je vrlo vezan za režim Socijalističke partije.

SUDIJA BONONI: Ispravite me ako sam ja to pogrešno zapamtio, ali kad smo u glavnom ispitivanju razmatrali pitanje učestvovanja drugih osoba koje su navedene u optužnici kao učesnika udruženog zločinačkog poduhvata, zar vi niste rekli da je potpuno nemoguće da je gospodin Hadžić učestvovao u bilo kavam zločinačkom poduhvatu sa optuženim?

SVEDOK ŠEŠELJ: Ja sam rekao da je nemoguće da je samnom učestvo-

vao u nečemu, jer smo bili neprekidno u sukobu. A ja tvrdim da optuženi nije bio ni u kakvom zločinačkom poduhvatu. Ali ima još jedan detalj, gospodine Bonomi, ovde. Kada je smenjen Milan Babić, za predsednika Republike Srpske Krajine izabran je Goran Hadžić i vlast u Beogradu je smatrala Gorana Hadžića povoljnijim rešenjem od Milana Babića i to je činjenica koja se ne može sporiti.

SUDIJA BONOMI: Ja sam mislio da se vaš prethodni odgovor protezao i na to da se može reći da nije bilo nikavog zajedničkog zločinačkog poduhvata između optuženog i Hadžića, a sada kažete da vi nikada niste bili tamo tako da ne znate kakav je bio odnos između njih. U svakom slučaju možemo sada da idemo dalje. Hvala.

SVEDOK ŠEŠELJ: Nije bilo zajedničkog zločinačkog poduhvata, apsolutno ga nije bilo na srpskoj strani među srpskim najvišim političkim i vojnim funkcionerima. I osatjem do kraja na toj tvrdnji, ali vam ovde pokazujem da odnos između gospodina Miloševića i pojedinih od ovih ljudi nije bio iste vrste: s nekim je bio bliži, s nekim je bio dalji, s nekim je bio manje korektan, s nekim više korektan i tako dalje. Ja čak ovde u jeku sukoba sa gospodinom Miloševićem takođe to stavljam do znanja.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imam jedno pitanje za vas u vezi sa ovim pasusom i to će pitanje da definiše tezu Tužilaštva. Gospodine Šešelji, kad ste dali ovakve detalje koji mogu da se nađu u ovom pasusu, kad ste razlikovali jedne od drugih, vi ste otkrili da ste tada govorili istinu, istinu koju sada nastojite da sakrijete time što lažete pred ovim Sudom. To je teza Tužilaštva o vama kao svedoku. Da li me shvatate?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ta vaša teza je lažna. Ja ovde govorim da sam napadao potpisnike jednog saopštenja i, naravno, pomalo u svemu tome insinuirao. Znae, postoji nešto što se zove "simbolika političkog govora". Kad se kaže "u kabinetu gospodina Miloševića", to ne znači bukvalno u njegovom kabinetu nego pod izvesnim nje-

govim uticajem ...

TUŽILAC NAJS: Mislim da smo dobili odgovor. Molim da se ovaj dokument uvrsti u spis.

SUDIJA ROBINSON: Da.

TUŽILAC NAJS: Molim broj.

SUDIJA BONOMI: Koji će da bude dokazni broj?

sekretar: 901.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sada, idemo na jedan drugi dokazni predmet, to je dokument koji je već uvršten u spis pod brojem 326, tabulator 11. To je karta Republike Srpske Krajine koja je uvrštena u spis putem Milana Babića. Molim da se kopija da Sudu i svedoku ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ja još nisam dobio kopiju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ta se kopija nalazi na grafoskopu i molim vas da to pogledate na ekranu koji je pred vama. Molim da poslužitelj tamo ostane da bi mi za trenutak još nešto pomogao. Prvo uopšteno pitanje je sledeće: ako pogledamo granice Republike Srpske Krajine, da li one, u izvesnoj meri liče ili se podudaraju sa granicama Velike Srbije za koju ste se vi uvek zalagali? Samo da ili ne.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa, ne može se reći da se poklapaju sa granicama Velike Srbije. Zapadna granica Velike Srbije, u ideološkoj projekciji Srpske radikalne stranke je linija Karlobag - Ogulin - Karlovac - Virovitica. Ovde Srpska Krajina ima granicu nešto južnije od Karlobaga. Mnogo južnije od Ogulina.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Slične su, zar ne?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Nisu slične, ne može se reći. E sad koja je ključna razlika? Može se reći da je, što se tiče zapadne granice slična. Cela centralna Slavonija je uključena u naš ideološki projekat Velike Srbije, a ta Slavonija se nije nalazila u sastavu Republike Srpske

Krajine. U našem ideološkom projektu, ovde nema praznog prostora.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, molim sada sudskog poslužitelja da da kartu svedoku, a da na grafoskop stavi engleski dokument. To je legenda za ovu kartu. Ako pogledamo tu legendu, vidimo da je to karta ustaškog genocida nad narodom Srbije u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj između 1941. godine i 1945. godine. Mislim da to tu stoji. Zatim se spominje nemački predstavnik koji je napisao da su ustaše ubile više od milion pravoslavnih Srba, dece, žena i starijih, zatim se vidi i spominjanje genocida, masovnog genocida koje su ustaše počinile nad srpskim narodom i tako dalje. Dakle sve su te stvari prikazane na karti koja je objavljena u vreme postojanja Republike Srpske Krajine. Gospodine Šešelji, da li prihvate tvrdnju da je koncentrisanje pažnje ljudi tokom devedesetih na te istorijske, tragične događaje, tragične, ali isorijske događaje, imalo za svrhu potstrekiivanje ljudi na nasilje?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Prvo, ovde ima jedan falsifikat. Nisu ovde ustaše ubijale narod Srbije nego srpski narod koji je vekovima živeo na teritoriji takozvane Nezavisne Države Hrvatske. To je krupan falsifikat antisrpske prirode. Imate ga na početku ovoga papira. Drugo, sve do 1990. godine, do pada komunizma bilo je zabranjeno otvaranje srpskih masovnih grobnica iz Drugog svetskog rata. Tek kada su su u Bosni i Hercegovini pobedile nacionalne stranke, Stranka demokratske akcije, muslimanska, Srpska demokratska stranka, Hrvatska demokratska zajednica, stvoreni su uslovi da se otvore kraške jame i druge masovne grobnice i da se izvrši sahrana posmrtnih ostataka likvidiranih srpskih civila u Drugom svetskom ratu.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelji, nakon ovog kontekstualnog uvoda, molim vas lepo da odgovorite na pitanje.

SVEDOK ŠEŠELJ: Pa ja odgovaram na pitanje. To što su otvarane masovne ...

SUDIJA ROBINSON: Odgovorite direktnije na pitanje.

SVEDOK ŠEŠELJ: 1990. godine i 1991. godine otvarane su masovne srpske grobnice iz Drugog svetskog rata da bi žrtve bile pristojno sahranjene i verski opojane, da bi se verski obred obavio. To je bio jedini razlog, a ne u sklopu priprema rata.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelj, ponoviću vam pitanje koje je postavio gospodin Najš. Pitanje je glasilo: da li prihvatate da je koncentrisanje pažnje ljudi tokom devedesetih na istorijske tragične događaje iz četrdesetih godina XX veka imalo za svrhu podstrekivanja ljudi na nasilje? Dozvolio sam vam da iznesete kontekst ... Ne?

SVEDOK ŠEŠELJ: Ne.

SUDIJA ROBINSON: U redu, nije. Dobro. Gospodin Najš, nastavite.

SVEDOK ŠEŠELJ: Gospodine Robinson, bez toga moj odgovor ne bi bio kompletan.

SUDIJA ROBINSON: Da i ja sam vam to dozvolio, međutim u nekom trenutku morate i da odgovorite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Šešelj, da li ste se vi slobodno izražavali kad god vam je to odgovaralo o tim istorijskim, tragičnim događajima, dakle o tome kako su ustaše počinile genocid nad Srbima.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ja lično sam se slobodno izražavao, ali osamdesetih godina pretile su represivne mere režima i ja sam iskusio te mnoge represivne mere. Drugo, 1990. godine pobeđuje Tuđman u Hrvatskoj i izjavljuje da nastavlja tradicije tog ustaškog režima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Šešelj, slušajte, molim vas, moja pitanja i odgovorite na njih, ako možete. Da li privatate da je skretanje pažnje ljudi na te događaje imalo za svrhu podelu društva, da se u društvu stvori atmosfera "mi i oni"? Da li prihvate da je to bio efekat

skretanja te pažnje?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Niko organizovano sa srpske strane nije skretao tu pažnju. Pre svega rodbina stradalih u Drugom svetskom ratu čim se vlast promenila počela je da se samoorganizuje i pristupa otkopavanju masovnih grobnica i sahrani svojih najdražih, na pravim grobljima u crkvenim objektima i tako dalje. Nije to bila manipulacija žrtvama nego prvi put da su ljudi imali slobodu da sahrane žrtve kako to nalažu i moralni i verski obziri.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I konačno o ovoj opštoj temi: da li prihataste da su ove dve vrste događaja, podsećanje ljudi na prethodne patnje i stvaranje kulture “mi i oni”, na mestima gde se to događalo, da su to dve stvari koje, kad se dogode zajedno, veoma lako mogu navesti ljude da počine teške, ponekad čak zločine genocida?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: To nije istina, nije tačno, a u ovom ratu genocidnih zločina nije bilo u ovom sad poslednjem ratu. Iako ste ovde falsifikovali podatke oko Srebrenice i to vam je falsifikat i to će vam pasti makar na sudu istorije, jer ni tamo nije bilo genocida.

SUDIJA BONOMI: Ja bih hteo da mi jedna stvar bude jasna: rekli ste da su masovne grobnice otvorene početkom devedesetih. Da li su to bile grobnice u Bosni?

SVEDOK ŠEŠELJ: To su bile grobnice u Bosni.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, možemo da se vratimo ... Ne on je već u spisu i ne moramo njime dalje da se bavimo. A sada idemo na naslovnu stranu devetog broja časopisa “Velika Srbija”, vašeg stranačkog časopisa. Ako imamo rezervnu kopiju možda možemo da je stavimo na grafoskop ...

prevodioci: Molimo vas za broj tabulatora.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tabulator 46b. Ovde vidimo naslov i nešto pri dnu. Naslov je "Od Ohrida do jadranske plaže, svud su straže generala Draže". Možete li to ukratko da nam objasnite?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa vidite da su ovo stihovi, da se rimuje. To je jedna od narodnih pesama, dva stiha iz nje. "Od Ohrida do jadranske plaže, svud su straže generala Draže", vidite da su stihovi. Hoćete da vam tumačim srpsku narodnu poeziju?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne, mene, u stvari, više zanima ovo dole, pri dnu. Međutim pre toga recite nam šta je karta koju sada gledamo? Da li je to karta Velike Srbije?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: To je karta Velike Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači ovo je karta koja obuhvata i ono za šta bi neki drugi mogli da kažu da je Bosna i velike delove onoga za šta bi neki drugi mogli da kažu da je Hrvatska?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Prvo, zašto neki drugi? Ja kažem da ova karta obuhvata Bosnu, ali ova karta ne obuhvata Hrvatsku. Ovo su srpske zemlje i ovde živi srpski narod: Srbi pravoslavci, Srbi muslimani i Srbi katolici. To sam vam prvi dan objašnjavao i ova karta upravo potvrđuje to moje objašnjenje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, to je vaša definicija koju oni sami ne prihvataju. A ovde dole pri dnu, šta piše?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Piše: "Srbine brate, ne zaboravi, ovo su srpske zemlje".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kakav ste vi uticaj nameravali da postignete na ljude koji su čitali časopis 1990. godine, time što ste objavili mapu teritorija za koju drugi smatraju da definitivno pripada Bosni i Hrvatskoj? Kakav ste efekat nameravali da postignete time što ste na naslovnoj strani vašeg časopisa štampali ovo?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ovo ovde šta ste predstavili, bilo je na poledini, ali je slična karta u drugom broju časopisa objavljena na

naslovnoj strani, tako da niste mnogo pogrešili. Drugo, ja ovde jasno kažem, odnosno kažemo mi koji smo uređivali novine, ne mogu ja sebi sve da prisvajam: "Srbine brate, ne zaboravi". Treće, vi kažete ono šta je definitivno Bosna i Hercegovina, što je definitivno Hrvatska. Vi biste trebali da znate da u istoriji ništa nije definitivno. Ni Velika Britanija (Great Britain) vaša nije definitivna. Ko zna šta istorija donosi? Ali ovo je svečano rečeno ovde, "Srbine brate, ne zaboravi, ovo su srpske zemlje", ovo je amanet i našim sinovima i našim unucima, ovo su srpske zemlje i ovo jednog dana treba da bude sve Srbija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je bilo 1990. godine. Tada vam je bilo dozvoljeno da objavljujete materijale koji su ohrabrivali ljude da idu i da se bore. U isto vreme govorili ste stvari koje su ih podećale na strahote iz Drugog svetskog rata. Da li shvatate koliko ste tada bili opasni, gospodine Šešelj?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ja uopšte nisam bio opasan. Ja sam predstavljao jednu srpsku narodnu vrednost u tom trenutku koju mnogi nisu priznavali, a ja sam te vrednosti bio svestan. Drugo, 1990. godina je već godina gde se naslućuje raspad Jugoslavije, gde je slovenački separatizam već u punom naponu. Slovenija odlazi. 1990. godine Tuđman je već došao na vlast. Mi smo list "Velika Srbija" pokrenuli u julu mesecu 1990. godine, a Tuđman je došao na vlast već u maju 1990. godine. Znači dva meseca posle Tuđmanovog dolaska na vlast, mi pokrećemo list "Velika Srbija". I treće, osamdesetih godina, pre dolaska na vlast gospodina Miloševića, bila je već nešto liberalnija atmosfera u Beogradu, pa Vladimir Dedijer objavljuje ogromnu knjigu spornih dokumenata "Vatikan (Vatican) i Jasenovac", pa onda Milan Bulajić objavljuje nekoliko tomova knjiga o ustaškom zločinu genocida, pa Antun Miletić koji je Hrvat, koga ste malopre ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala, hvala gospodine Šešelj.

TUŽILAC NAJS: Molim da se ovo uvrsti u spis.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Najs, imate li original ovog časopisa

kako bismo mogli da pogledamo kartu, jer je fotokopija vrlo loša.

TUŽILAC NAJS: Raspitaću se i reći ću vam o tome nešto više za nekoliko minuta.

sekretar: Dokazni broj 902.

TUŽILAC NAJS: Ako imam original, zatražiću da se original uvrsti u spis.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idemo dalje. Recite, koje je bilo opravdanje za to što su Srbi zauzeli Vukovar?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Prvo, Vukovar je bio srpski grad odvajkada, a pred rat u njemu ni Srbi ni Hrvati nisu imali ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Šta ste mislili time da kažete? Kakvo je bilo stanovništvo Vukovara u vreme kad je napadnut? Da li znate procen-te?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Nije napadnut, Vukovar je oslobođen.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U vreme kad je oslobođen, kakav je bio nacionalni sastav Vukovara u procentima?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Naravno, to ne može biti baš do kraja pouzdano, ni Srbi ni Hrvati nisu imali apsolutnu većinu, ali je negde bio ujednačen procenat Srba i Hrvata, bilo je onda nešto Jugoslovena, nešto drugih nacionalnosti, tako, ni Srbi ni Hrvati nisu imali više od 50 posto.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavimo se na trenutak. Da li su to bili pravi Hrvati koji su govorili čakavski, kajkavski ili lažni Hrvati koji su govorili štokavski i nekako zamislili da su Hrvati? Šta su oni bili?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: To su bili lažni Hrvati koji su govorili štokavski, a koje je politika, stogodišnja politika katoličke crkve

obmanula da su Hrvati.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, razumem. Znači oni koji su poginuli, oni koji su patili tokom oslobađanja su, u stvari, prema vašim rečima bili Srbi i nekako je trebalo da se kazne ili čak ubiju zbog nekih viših interesa, iako oni nisu znali da su Srbi i mislili su da su Hrvati - oni su, zapravo, bili Srbi? Pa šta su onda Srbi radili? Zašto su napadali druge Srbe? Kako vi shvatate te događaje?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Nisu Srbi napali nego su hrvatske paravojne formacije napale kasarnu JNA u Vukovaru i tako je počeo sukob. Drugo, u Vukovaru su se pojavile hrvatske paravojne formacije Franje Tuđmana i počele da maltretiraju srpsko pravoslavno stanovništvo, pre nego što je izbio sukob, kao što su nasrtali i na srpska pravoslavna sela u okolini Vukovara. A vi biste trebali da znate podatak iz Drugog svetskog rata: Bobota, ogromno srpsko selo i mnoga sela u okolini, nasilno su pokatoličavana u vreme Drugog svetskog rata, da bi od njih stvorili Hrvate, navodne. Tamošnji Srbi su bili uznemireni dolaskom Franje Tuđmana na vlast, njima je zaprutila egzistencijalna opasnost, a hrvatski su, hrvatske paravojne formacije su prve napale kasarnu JNA u Vukovaru i tako je počeo sukob sa JNA. Nisu Srbi napali, nego hrvatske paravojne formacije.

SUDIJA BONOMI: Da li biste vi išli tako daleko da kažete da je i Tuđman bio Srbin, a koji je mislio da je Hrvat?

SVEDOK ŠEŠELJ: Tuđman je poreklom Nemač i to je opšte poznata činjenica. I samo prezime mu kaže - "tuđ - man", strani čovek, "*stranger - man*" (stranac), to je njegovo prezime.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imamo ovde transkript sledećeg video inserta, to je broj 56. Ovo ide preko softvera *Sanction*. Molim vas, pustite snimak.

(Video snimak)

Vojislav Šešelj: Ovo je najjače ustaško uporište. Kad padne Vukovar, ustaše nemaju šansi. Razume se, onaj ko je došao ovde dobrovoljno da se bori, taj zna zbog čega je došao i zašto se bori i njega ne treba ubeđivati da ide u borbu ... Vrlo brzo smo stekli to poverenje i onda nam je režim dao i kasarnu u Bujanj Potoku. Čitava jedna kasarna je bila samo za dobrovoljce Srpske radikalne stranke. I mi smo dobrovoljce okupljali u Beogradu, tu smo dobijali uniforme za njih, oružje za njih, autobuse za prebacivanje na frontove i tako dalje.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, mene je samo zanimalo ...

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovo su uobučajeni falsifikati na ovim Bi-Bi-Si-jevim (BBC) snimcima. Nijednom gospodin Šešelj nije izgovorio reč "Srbija". Nijednom. U prevodu, u titlovanju, tri puta se ponavlja reč "Srbija". Nijednom je nije izgovorio u ovome šta je govorio. Ja više uopšte ne znam kako možete da dozvilite da se upotrebljavaju takvi falsifikati iz dana u dan. BBC-jevi falsifikati su neverovatni ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ako je to tako, mi smo vam zahvalni na vašoj ispravci.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pretresno veće sigurno zna da od kako smo primetili teškoće sa titlovima na filmu, da pravimo uvek nove prevode. Mene sada zanima prvi deo inserta. Tamo se ne spominje reč "Srbija". Ono šta ste vi tada rekli, gospodine Šešelj, dok ste bili na čelu jedne grupe naoružanih ljudi je da je to najjače ustaško uporište i da kad Vukovar padne, ustaše neće da imaju šanse. Isto tako rekli ste da neko ko je tamo došao dobrovoljno da se bori, da zna zašto je došao i zašto se bori, da ne mora da se nagovara da ide u bitku. Recite nam sada, molim vas, šta su vaši ljudi, "šešeljevci", koji su išli u Vukovar, radili?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Oni su išli da se bore za slobodu Vukovara i da poraze ustaške formacije koje su zauzele Vukovar, a ustaše, to su hrvatski fašisti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li se sećate da sam vas na samom početku ispitivanja pitao kako ste mogli da razlikujete ustaše od neustaša, civile od necivila? Kako je u Vukovaru trebalo zaštititi one nesrećne civile koji su mislili za sebe da su Hrvati?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Prvo, JNA je štitila sve civile i pravoslavne Srbe i katolike i sve ostale. Drugo, ustaše su se javno i otvoreno eksponirale u Vukovaru, u Zboru, u takozvanom Zboru nacionalne garde. To je bila ustaška paravojna formacija Franje Tuđmana, potpuno nelegalno formirana. Na severu od Vukovara, u Osijeku, čak jedna formacija je postojala koja je za sebe otvoreno govorila da je ustaška. To je Glavaševa formacija. Oni su nosili i crne uniforme po ugledu na ustaše uniforme iz Drugog svetakog rata. Srpski narod je veoma jasno razlikovo ustaše od Hrvata i nikada tu nije pravio zabunu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li su vaši ljudi tamo išli znajući da se od njih očekuje da ubiju one na koje naiđu?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ja sam neprekidno držao govore na ispraćaju dobrovoljaca u Beogradu kako srpski vojnici treba da se bore: časno, viteški, hrabro na bojnopolju, a kako treba da postupaju prema civilima, ratnim zarobljenicima, ranjenicima protivne strane i tako dalje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U svakoj operaciji koristi se izraz "čišćenje". Čišćenja određenog terena od određene nacionalne grupe neizbežno nosi sa sobom rizik nasilja i smrti, gospodine Šešelji, zar ne?

SUDIJA ROBINSON: Da li se on slaže da li je bilo takvih operacija?

TUŽILAC NAJS: Ne znam, za sada ne, to je pripremno pitanje. Videćemo kasnije.

SVEDOK ŠEŠELJ: Hoću da odgovorim na ovo, gospodine Najš, što se tiče čišćenja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvolite.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Vi stalno činjenice falsifikujete mešajući dve stvari: vojno čišćenje terena koje predstavlja sasvim legalnu i legitimnu vojnu akciju i etničko čišćenje koje je apsolutno zabranjeno po međunarodnom pravu. Vi te dve stvari uporno mešate i ne samo u ovom procesu nego i u mnogim drugim procesima koji se vode. Operacija čišćenja terena je operacija čišćenja zaostalih džepova otpora.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavite se, gospodine Šešelj. Molim vas nemojte da vičete. Veoma je teško da se prate vaši odgovori sa toliko decibela.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Mislim da vi pratite prevodioce, a oni ne viču, zar ne?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da se vratimo da razjasnimo kakav je vaš stav: u mom pitanju se radi o etničkom čišćenju i ponoviću pitanje za slučaj da niste razumeli. U svakom slučaju kada se radi o etničkom čišćenju, u svakoj takvoj operaciji nužno postoji nasilje i smrt, zar ne?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ako je postojalo etničko čišćenje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne znam šta mislite pod tim da li je postojalo etničko čišćenje. Etničko čišćenje je postojalo?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pitate me šta sa sobom donosi etničko čišćenje, a onda biste moj odgovor interpretirali kao moju potvrdu da je zaista bili etničkog čišćenja. Pa to su podvale za malu decu, gospodine Najš. Niste vi meni dorasli na taj način. Te podvale kod mene ne prolaze.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Šešelj, molim vas ograničite se na odgovore na pitanja. To je vaša funkcija ovde, kao što vam je već objašnjeno. Ako neko, vojni ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson (Robinson) ...

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodin Najs je krajnje nekorektno postavio pitanje svedoku u prvoj formulaciji pitanja. Rekao je: "Čišćenje terena od pripadnika drugih nacionalnosti", upravo je tako formulisao. Meni je već transkript pobegao sa ekrana, ali je govorio o čišćenju terena od drugih nacionalnosti, podrazumevajući, dakle, već pitanjem netačni činjenicu. Niko nije čuo za čišćenje terena od drugih nacionalnosti.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, mogu li da se vratim ispitivanju?

SUDIJA ROBINSON: Preformulišite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da nema nikakve potrebe da preformulišem pitanje, uz dužno poštovanje, jer svedok samo odbija da odgovori, ali pitaću još jednom: ako vojni komandant, gospodine Šešelj, ili neko ko ima komandu nad nekim vojnim snagama, mada se pritom ne smatra vojnim komandantom, ako da instrukcije svojim ljudima da obavljaju etničko čišćenje, on zna, pri tom, da će neizbežno da uslede nasilje i smrt, zar ne?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Apstrakto, ali ako sada apstrahujemo od konkretnih činjenica, dakle ako odbacimo vašu mogućnost da zlonamerno zlupotrebite moj odgovor, naravno onaj ko naredi kao vojni komandant etničko čišćenje, on je svestan da će to izazvati i dodatne zločine. Onaj ko naredi etničko čišćenje, ali vi još niste među visokim srpskim komandantima našli nijednog ko je naredio etničko čišćenje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači bilo ko, ko je poslat u Vukovar, na primer da odbaci Hrvate do linije Karlobag - Virovitica, bi dobio instrukcije koje bi morale nužno da dovedu do nasilja i smrti, zar ne?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Niko nije dobio instrukcije da odbaci

Hrvate do linije Karlobag - Ogulin - Karlovac - Virovitica, nego da porazi hrvatske paravojne formacije Franje Tuđmana. Do kraja 1991. godine, po mojim informacijama, Generalštab JNA je spremao plan da u potpunosti porazi Tuđmana i da zauzme Zagreb, da se potpuno poraze njegove paravojne formacije, jer Generalštab JNA je hteo da cela Hrvatska ostane u sastavu Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Svedok ne odgovara na moje pitanje ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne odgovaram kako biste vi želeli.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada ćemo da pogledamo jedan odlomak, 56A.

SUDIJA ROBINSON: Da li ćete da uvedete u spis prošli dokument?

TUŽILAC NAJS: Izvinjavam se, hoću, poslednji odlomak.

SUDIJA ROBINSON: Koji će to broj da bude?

sekretar: Broj za video snimak i transkript istog inserta će da bude 903.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada ću da vam prikažem jedan kratak isečak iz jednog programa. Prvi put je prikazan na početku ovog suđenja, vrlo davno i od tada nije zvanično uveden u spis. Tu se čuje neko pevanje četnika. To je verovatno pesma koju vi znate. Imaćemo i titlove na engleskom, a vi, ako možete, recite nam da li je to tačno.

(Video snimak)

Novinar: *Vojnici slave na ulicama za koje su se borili i pevaju primitivne pesme protiv Hrvata.*

(Kraj video snimka)

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ja ništa nisam čuo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prikazaćemo ponovo.

(Video snimak)

Novinar: Vojnici slave na ulicama za koje su se borili i pevaju primitivne pesme protiv Hrvata.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je to pesma gde se govori "Slobo, šalji nam salate, biće mesa, biće mesa, klačemo Hrvate". Da li je to to šta oni pevaju?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: To je pesma koja je nastala među navijačima na fudbalskim stadionima krajem osamdesetih godina. Ova pesma je mogla biti otpevana negde ovde, ali treba videti ko je pevao i s kojim motivima. Ta pesma nije bila oficijalna pesma i nikad je nisu pevali pripadnici Srpske radikalne stranke, a naravno svakakvih pesama je bilo sa svih strana u ovome ratu.

SUDIJA ROBINSON: Da li su u toj pesmi sadržane te reči koje vam je upravo naveo tužilac?

SVEDOK ŠEŠELJ: Sada sam bolje čuo, sadržane su.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A taj "Slobo" koji se pominje u pesmi je ko?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: To morate da pitate one koji su pevali pesmu. Ja nikada u životu takvu pesmu nisam pevao. Ja ne mogu da vam tumačim tu pseudo narodnu poeziju koja ipak pripada socijalnom podzemlju. Onaj ko je pevao neka vam je tumači. Ja je u životu nisam zapevao.

SUDIJA BONOMI: Možete li da nam kažete koga smo to videli na ovom filmu?

SVEDOK ŠEŠELJ: Videli ste vojnike. Koje, ja ne znam. To bi trebalo ...

SUDIJA BONOMI: Da li je to neki deo JNA?

SVEDOK ŠEŠELJ: Verovatno, ali treba identifikovati, znate, ko je bio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinjavam se, časni Sude. Kažete ne znate ko su ti ljudi, ali da li ste videli zastavu? Možemo da prikažemo insert još jednom, da bismo pogledali zastavu.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Radi se o tradicionalnoj četničkoj zastavi. Treba imati u vidu jednu činjenicu. Posle sloma komunizma, ono klatno koje su komunisti pola veka pomerali u jednu stranu napadajući četnike kao svoje ideološke protivnike u srpskom narodu, naglo se vratilo na drugu i u ovome ratu mi smo imali činjenicu da su se skoro svi srpski borci nazivali četnicima ili su ih drugi smatrali četnicima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hteo sam upravo da dođem na to. Izgleda da su to srpski četnici iz Srpskog četničkog pokreta, a vi nas sad podsetite kakva je bila vaša veza s tim pokretom?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Prvo, četnički pokret se nije pojavljivao od avgusta meseca, od 1. avgusta 1991. godine nigde kao takav na frontovima. Kad se ujedinio Srpski četnički pokret, formiran u Srbiji kao politička partija, sa glavninom Narodne radikalne stranke, ostao je da deluje unutar Srpske radikalne stranke kao podorganizacija koja je negovala slobodarske tradicije srpskog naroda. Mi smo 1995. godine rasformirali Srpski četnički pokret sa obrazloženjem i to vi možete naći u jednoj od mojih knjiga to obrazloženje, da se danas skoro svi srpski borci za slobodu smatraju četnicima, da je četništvo svesrpska tradicija i da nema pravo nijedna politička partija da je prisvaja. Ovde vi ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izgleda, vi ste sami rekli da je ovo socijalno podzemlje, međutim izgleda da ti ljudi pod zastavom Srpskog četničkog pokreta ulaze u Vukovar, zar ne?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: To nije zastava Srpskog četničkog pokreta i nigde ne piše na njoj "Srpski četnički pokret". Pogledajte bolje tu zastavu. Ovo je jedna od mogućih četničkih zastava, ali ne zastava Srpskog četničkog pokreta. Drugo, pogledajte da su svi ovi vojnici pod šlemovima JNA što nije bilo karakteristično za dobrovoljce Srpske radikalne stranke. Izegavali su da nose šlemove zbog crvene petokrake na šlemovima, pa su najčešće išli gologlavi. Neko je spontano zapevao ovu pesmu. Ja nisam rekao, nemojte opet da falsifikujete da su ovo ljudi iz podzemlja. Pesa je nastala u socijalnom podzemlju kao oblik inačenja sa hrvatskim navijačima na fudbalskim utakmicama, na kojima je dolazilo do žestokih sukoba, a vidite da su ovde skoro svi pod šlemovima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavite se na trenutak i pogledajte sliku. Vidite nekoliko ljudi sa bradama, vidite jednog čoveka u sredini sa kokardom, zar to ne liči na grupu ljudi koji su četnici, čiji ste vi bili vođa, zar ne? Komandant, kako me podsećaju kolege.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Prvo, ja nisam bio komandant, a drugo, ja jesam bio, u izvesnom smislu, vođa Srpskog četničkog pokreta, bio sam predsednik Srpskog četničkog pokreta, ako vi to smatrate vođom. Ali ovde je reč očigledno o jednoj jedinici. Zastava nije zastava Srpskog četničkog pokreta, a ja vam mogu dostaviti original zastavu Srpskog četničkog pokreta. Ovo nije ta zastava, ovo je delimično četnička zastava, jer dole piše samo "Sloboda ili smrt", koliko ja ovde mogu da pročitam. Nema na zastavi "Srpski četnički pokret". Dok je postojao Srpski četnički pokret, na zastavi je pisalo "Srpski četnički pokret".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste, naravno, bili vojvoda, zar ne? Rekli ste nam sve o tome.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ja sam i danas vojvoda i ostaću do kraja života i ponosan sam na zvanje srpskog četničkog vojvode.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim da ovo uđe u dokazni materijal.

SUDIJA ROBINSON: Da. Da li ima nekih problema sa dodeljivanjem brojeva?

TUŽILAC NAJS: Ja mislim da ovo ranije nije ušlo u spis.

SUDIJA KVON: Nema transkripta.

TUŽILAC NAJS: Ovo je prikazano na početku suđenja, ali nije nikada uvođeno u spis i nije nikada dobilo zvanični broj kao dokazni predmet.

sekretar: To će da bude broj 904.

TUŽILAC NAJS: Sada ćemo da pogledamo još jedan kratak insert. Podeliću i transkript.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da li se zna gde je snimljeno, kad je snimljeno, na kojoj je to lokaciji snimljeno?

SUDIJA ROBINSON: Gospodin Najs?

TUŽILAC NAJS: Novinar Martin Bel (Martin Bell) kaže na snimku da je to iz Vukovara. To je ono šta mi znamo.

SVEDOK ŠEŠELJ: A da li vam je rekao taj novinar da je možda pevanje te pesme bilo naručeno zbog snimanja? I to je vrlo moguće. I ne bi bilo prvi put. Pošto vidim da ste sa nekim novinarima imali veoma uspešnu saradnju, vrlo je moguće.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možemo li da pogledamo sledeći insert? Ovaj insert je prilog jednog novinara koji se zove baron Van Linden (Baron Aernout Van Lynden). Za njega ste verovatno čuli ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Je l' mene pitate?

(Pretrեսno veće se savetuje)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeći tabulator je prilog gde se čuje glas barona Van Lindena koji je ovde svedočio i opisuje događaje i šta su vojnici rekli. Nadam se da to može da se pusti ...

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

SVEDOK ŠEŠELJ: Ja prevoda nemam.

TUŽILAC NAJS: Možemo li da se vratimo na početak. Moja greška što nisam dao broj tabulatora prevodiocima. To je broj 57. Molim da se vratimo na početak. Svedok treba da dobije prevod, jer mislim da baron Van Linden govori i to u razumnoj brzini.

(Video snimak)

Baron Van Linden: ... koji nikad nisu stigli do bolnice. Krv je još sveža i bili su očigledno ubijeni. Ukoliko ruševine Vukovara simbolišu bilo šta, to mora da bude mržnja koja još uvek postoji između Srba i Hrvata, koja je latentna, uspavana 45 godina mira, a sada se izražava u uzajamnoj predanosti ratu koja izgleda nije zadovoljena čak ni posle tri meseca borbi ovde. I među svim ovim užasima vidimo nadrealnu scenu slavlja. Ekstremisti Srbi i žene među njima poziraju pobednički za fotografiju na kraju bitke, pre nego što će da se vrate jutarnjem slavlju sa muzikom i smehom potpaljeni alkoholom. Lozinka na njihovoj zastavi je "Sloboda ili smrt" i zaklinju se da će za to da se bore.

Baron Van Linden: "Šta još Srbi treba da urade pre nego što se rat završi?"

Vojnik: Rat završen. Rat će da bude završen kad stignemo do svoje granice Karlobag - Ogulin - Karlovac - Virovitica. Sva mesta gde žive

Srbi moraju da budu slobodna. Moramo da očistimo Hrvate."

Baron Van Linden: *U centru grada su i drugi u sličnom stanju svesti i slave.*

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada nekoliko pitanja. Prvo zastava. Šta biste rekli za ovu zastavu? Čija je to zastava?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ovo nije zastava Srpskog četničkog pokreta. Ovo je zastava koja je ručno rađena od strane lica koje ne zna tačno četničku heraldiku. Ono je moglo biti četnički inspirisano ali je ipak neznalica u tom pogledu, a drugo, izjava je očigledno naručena od tog vašeg novinara. I ja bih voleo da sam čuo na srpskom jeziku izjavu tog vojnika. Je l' ona data izvorno na engleskom?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Stanite malo. Prvi vojnik sa velikom bradom koji se prekrstio, po izgledu liči da je jedan od šešeljevaca.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Po bradi mislite? Ja nikad u životu nisam nosio bradu. On se krsti? Svaki Srbin koji se krsti je šešeljevac, ili svaki Srbin koji nosi bradu je šešeljevac? To vama izgleda.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne, ne, ja vas pitam, pitam vas ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Prvi put vidim tog čoveka i ne mogu da kažem ni ko je ni šta je, a ovaj koji je dao izjavu Van Lindenu, njega je moguće identifikovati. I ovde umesto Van Lindena, trebalo je njega dovesti da svedoči. Da li je on tu izjavu dao po narudžbi novinara ili je bio inspirisan mojim parolama ili šta je on pod tim mislio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson ...

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Nesumnjivo je da je taj morao dati izjavu na srpskom. Trebalo bi da čujemo šta kaže. Mi smo imali ovde samo prevod prevodioca sa engleskog transkripta, a ne reči svedoka koji navod-

no to govori pred televizijom, vojnika.

SUDIJA ROBINSON: Da li vi stavljate u pitanje prevod ili ...

SUDIJA KVON: Ja mislim da je vojnik govorio na engleskom. U ovom insertu vojnik je govorio na engleskom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa onda da čujemo tog srpskog četnika koji govori na engleskom. Meni bi bilo vrlo drago da to čujem, a biće drago i gledaocima u Srbiji da čuju srpskog četnika koji govori na engleskom. Da ga čujemo.

SUDIJA ROBINSON: Hoćete li da prikažemo ponovo?

SVEDOK ŠEŠELJ: Meni sad ne treba prevod, da ga baš čujem na engleskom.

(Video snimak)

Baron Van Linden: ... koji nikad nisu stigli do bolnice. Krv je još sveža i bili su očigledno ubijeni. Ukoliko ruševine Vukovara simbolišu bilo šta, to mora da bude mržnja koja još uvek postoji između Srba i Hrvata, koja je latentna, uspavana 45 godina mira, a sada se izražava u uzajamnoj predanosti ratu koja izgleda nije zadovoljena čak ni posle tri meseca borbi ovde. I među svim ovim užasima vidimo nadrealnu scenu slavlja. Ekstremisti Srbi i žene među njima poziraju pobjednički za fotografiju na kraju bitke, pre nego što će da se vrate jutarnjem slavlju sa muzikom i smehom potpaljeni alkoholom. Lozinka na njihovoj zastavi je "Sloboda ili smrt" i zaklinju se da će za to da se bore.

Baron Van Linden: "Šta još Srbi treba da urade pre nego što se rat završi?"

Vojnik: Rat završen. Rat će da bude završen kad stignemo do svoje granice Karlobag - Ogulin - Karlovac - Virovitica. Sva mesta gde žive

Srbi moraju da budu slobodna. Moramo da očistimo Hrvate."

Baron Van Linden: *U centru grada su i drugi u sličnom stanju svesti i slave.*

(Kraj video snimka)

SUDIJA ROBINSON: Evo čuli ste, gospodine Miloševiću, srpski četnik govori engleski.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da i vidim hrvatsku zastavu koju razvija na kraju, koju gospodin Šešelj uopšte nije komentarisao.

SVEDOK ŠEŠELJ: Pa kod mene je slab ovde snimak, ali očigledno on ne zna ni da razlikuje srpsku od hrvatske zastave. Snimak je naručen, izjava je naručena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: A zastava je sa šahovnicom, hrvatska, koju na kraju razvija, nova hrvatska zastava sa šahovnicom. Ovo je sve jedan cirkus.

SVEDOK ŠEŠELJ: Vaš novinar je našao Hrvata da mu da poželjnu izjavu kako bi Srbima pripisao nameru da etnički čiste Hrvate.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Uzdržite se od komentara, ja ću da vam postavljam pitanja. To je, zapravo, zastava koja je zapaljena ...

SUDIJA KVON: Ja sam shvatio da oni upravo pale zastavu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sad ću da vam postavim pitanje, gospodine Šešelj. Vi ste otišli u Vukovar posle tamošnjih događaja, zar ne?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ja sam otišao u Vukovar posle oslobođenja Vukovara na proslavu prve godišnjice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi tamo niste bili tokom samih borbi, ali ste bili kratko ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Bio sam dvaput tokom samih borbi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovaj vojnik koji, kako smo čuli govori engleski, izražava mišljenje da će, kako on kaže, rat da bude gotov kad "mi budemo imali svoje granice Karlobag - Karlovac - Ogulin – Virovitica". To je raspoloženje koje se, pretpostavljam, slaže sa vašim željama, zar ne?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Vi ovde insinuirate, vi morate prvo identifikovati tog vojnika, pa da vidimo šta je on rekao i koji su mu bili motivi. Znaite, to je kao kad biste rekli "silovao nepoznatu devojku".

SUDIJA BONOMI: To nije bilo pitanje.

SUDIJA ROBINSON: Ne, vrlo je jednostavno. Pitanje je glasilo da li ovo mišljenje koje je izrazio vojnik, da bi srpske granice trebale da budu na liniji Karlobag - Karlovac - Ogulin – Virovitica se poklapa sa vašim mišljenjem ili raspoloženjem. Ja sam čuo od vas lično da ste izrekli nešto vrlo slično tome, ako ne i upravo to.

SVEDOK ŠEŠELJ: Ja ću izreći više puta nešto vrlo slično tome, a možda i upravo to, ali vam nikada neću potvrditi da se mišljenje ovog nepoznatog vojnika slaže sa mojim, ni u kom pogledu, jer mene interesuju motivi njegove izjave. Dakle u prvom delu njegove izjave ima podudarnosti sa idelogijom koju ja ...

SUDIJA ROBINSON: To je već drugo pitanje, to je već drugo pitanje i sada je vreme za pauzu.

SUDIJA BONOMI: Samo bih hteo da jedna stvar bude jasna. To nije vezano za ovaj insert, to je nešto šta ste rekli mnogo ranije u vašem svedočenju. Kada su se pominjale rane devedesete i masovne grobnice sa Srbima koje su tada otkopavane, malo pre toga u svom svedočenju ste porekli tvrdnju da su ubijanja i genocid iz Drugog svet-

skog rata bili delo ustaša. Da li sam ja to pravilno shvatio, da li ste vi to porekli?

SVEDOK ŠEŠELJ: Pa u Drugom svestskom ratu ustaše, hrvatske ustaše su sprovele genocid nad srpskim narodom. Imate svedočenje nemačkog Hitlerovog (Adolf Hitler) poslanika u Zagrebu da su hrvatske ustaše ...

SUDIJA BONOMI: To je dovoljno razjašnjenje. Ja sam mislio da ste u odgovoru rekli da nije tako, sad ste razjasnili da jeste i da je to vaš stav.

SVEDOK ŠEŠELJ: Ja sam rekao da u ovom sadašnjem ratu nije bilo genocida, jer ja vrlo dobro znam definiciju genocida iz međunarodne konvencije (Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide). U ovom ratu koji je sada vođen devedesetih godina, nije bilo genocida. Bilo je raznih ratnih zločina, ali krivičnog dela genocida nije bilo. Ja sam tu bio jasan, rekao sam da ...

SUDIJA ROBINSON: Mislim da znam o čemu govori sudija Bonomi, naćićemo to tokom pauze. Sada idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodin Najš, izvolite, nastavite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Poslednje pitanje koje sam hteo da vam postavim u vezi sa dokumentom koji smo gledali pre pauze, nemamo ga sada na grafoskopu, ali ćemo da ga pročitalo. Jedan vojnik u vreme događaja u Vukovaru je rekao da se moraju osloboditi sva mesta gde se nalaze Srbi, rekavši na engleskom "moramo to da očistimo od Hrvata" i on izgleda kao vojnik koji je svoj zadatak shvatio kao zadatak da se Hrvati potisnu na liniju Karlobag - Virivitica, zar ne?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne, ja mislim da ovde ima jedan problem u prevodu. I ovo mi treba rastumačiti. Ovde stoji u originalu: "We must clean up with the Croats" (moramo da očistimo Hrvate). Ja koji

ne znam engleski, osim pomalo i ponekad, ovo tumačim, "mi moramo raščistiti sa Hrvatima", a meni prevodilac prevodi "mi moramo počistiti Hrvate" ili "očistiti od Hrvata". Jesam li ja ovde u pravu, vi bolje znate od mene engleski? Ovo "*we must clean up with the Croats*" (moramo da očistimo Hrvate) bi značilo obračunati se s njima, a ne očistiti od Hrvata.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavite se, gospodine Šešelj ...

SUDIJA ROBINSON: Da li vi kažete da bi ovde moralo da stoji "moramo da raščistimo stvari sa Hrvatima", jer u tom slučaju mislim da bismo to trebali ponovo da čujemo. Ne, to je bilo na engleskom, da.

SVEDOK ŠEŠELJ: Na engleskom. Piše "*we must clean up with the Croats*" (moramo da očistimo Hrvate), a meni prevodilac prevodi da moramo očistiti Hrvate.

SUDIJA BONOMI: Mislim da je to dobro rečeno, ali na Sudu je da protumači te reči u svetlu konteksta u kome su te reči izrečene. O tome možemo večno da debatujemo. Ja svakako primam na znaje ovo šta je rekao gospodin Šešelj i što ima neke osnove.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Šešelj, ako pogledamo prethodne dve rečenice, taj vojnik identifikuje granicu Karlobag - Virovitica i kaže "sva mesta gde žive Srbi moraju da budu slobodna". To zvuči kao da vojnik ima zadatak da se Hrvati pomaknu iza te granice, zar se ne slažete?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne, ovo meni uopšte ne zvuči kao vojnik. Ovo je nepoznati vojnik, nešto poput spomenika neznanom junaku. Ja ne znam ni da li je on vojnik, ni kako mu je ime, ni zašto je dao takvu izjavu, ni u koje svrhe, ni koji su mu motivi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Šešelj, vratimo se sada na jedan od prethodnih transkripata kada ste rekli: "Podrazumeva se da kad

neko dođe dobrovoljno ovamo da se bori, on zna zašto je došao i zašto se bori". Ja sam vam dao priliku da odgovorite na to. I ja sam izrekao tvrdnju da su vaši vojnici u Vukovaru znali da se bore za to da će, ako uspeju, Hrvati da budu potisnuti iza linije Karlobag - Virovitica.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne Hrvati kao narod, odnosno oni koji su se kao Srbi katolici izjašnjavali kao Hrvati, nego hrvatske paravojne formacije, a naša linija Karlobag - Ogulin - Karlovac - Virovitica, podrazumeva da svi Srbi katolici koji su veštački stvarani Hrvati kroz 100 godina, ostanu da žive zajedno sa Srbima pravoslavicima i Srbima muslimanima i to je u skladu sa čitavim nizom mojih izjava. Ja vam nijednu moju izjavu neću opovrći, ali moje izjave kad dovodite u vezu sa izjavama nepoznetog vojnika, onda vam neći ni potvrđivati "jeste, taj nepoznati vojnik govori ono šta ja govorim", to je nemoguće. Čak kada doslovno ponovi moje reči, ni onda vam neći prihvatiti.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, molim da se to uvrsti u spis.

sekretar: To će da bude 905.

TUŽILAC NAJS: A sada bih želeo da pogledate zajedno sa nama jedan kratak insert iz jednog intervjua iz avgusta 1991. godine, transkript ćete da dobijete.

prevodioci: Broj tabulatora za prevodioce.

TUŽILAC NAJS: Izvinjavam se. Tabulator 68. Ovo je sa Televizije Benkovac. Ne, u stvari izvinjavam se, to dolazi s hrvatske televizije. Pustite snimka, molim vas.

(Video snimak)

Novinar: "Da li su vaši dobrovoljci, da li je to legalna vojska ili je to deo legalne vojske ili se radi, stavite ovo pod navodnike, o 'paravojn-im formacijama'.

Vojislav Šešelj: *Mi ne formiramo nikakve paravojne formacije ovde u ovoj suženoj Srbiji. Mi ovde samo prikupljamo dobrovoljce i upućujemo ih tamo gde je potrebno, u srpsku Slavoniju, Baranju i Zapadni Srem i Srpski Krajinu i ti dobrovoljci se tamo satvljaju pod komandu mesnih komandanata, Srba koji tamo žive i izvršavaju naređenja koja se tiču njihovog delovanja na bojnopolju. Mi, dakle, nikakve paravojne formacije ovde ne osnivamo i protiv smo bilo kakvih paravojnih formacija.*

Novinar: *A da li ste vi komandant svih tih snaga?*

Vojislav Šešelj: *Da, ovih dobrovoljačkih koji se nalaze tamo.*

Novinar: *Mislite imate kontrolu nad situacijom?*

Vojislav Šešelj: *Imam kontrolu, dosada sam uvek imao kontrolu nad situacijom i ti naši dobrovoljci su izuzetno disciplinovani, nema nikavih problema s njima, koda nas je zabranjen svaki alkohol, koda nas su samo ljudi sposobni za borbu, koji su disciplinovani, koji izvršavaju zadatke bez pogovora i koji se, pre svega, viteški odnose prema neprijatelju i vi nećete naći nijednog Hrvata koji se može požaliti na srpski nekorektan odnos, ako nije imao oružje u rukama i nije išao na srpska sela. A pogotovo ne možete naći nijednu hrvatsku ženu ili dete koji bi se mogli požaliti da su od strane Srba šikanirani, što nije slučaj sa Hrvatima jer Hrvati se ističu opet strašnim zločinima prema civilnom srpskom stanovništvu.*

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: *Gospodine Šešelj, vidite, mi smo ovaj pasus koji nas sada interesuje stavili u jedan širi kontekst u kome vi poričete da ste bili uključeni u formiranje paravojnih organizacija i takođe tvrdite da su vaše dobrovoljačke snage disciplinovane. Ono šta mene zanima sada je sledeće: vama je postavljeno jedno veoma jednostavno pitanje - da li ste vi komandant tih snaga i vi ste odgovorili "da, ja sam komandant svih dobrovoljačkih snaga tamo". Možete li to da nam objasnite u svetlu vašeg dosadašnjeg svedočenja pred Sudom?*

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Kako da ne, gospodine Najs, sa velikim zadovoljstvom. Vi vidite da ja ovu izjavu dajem u košulji kratkih rukava, znači letnji je period. Vi biste trebali uz snimak da imate datum kada je intervju napravljen, a očigledno ga nemate. Intervju je napravljen odmah posle bitke ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zausatvite se. Zaustavite se, to je avgust 1991. godine ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ovo je napravljeno pre uključivanja JNA u oružane sukobe. Možda je emitovan u avgustu, ali je moralo biti snimljeno najkasnije u julu, jer posle bitke u Borovu Selu, mi smo više grupa dobrovoljaca uputili i u Borovo Selo i u ostala sela, očekujući hrvatske napade i odmazdu za poraz koju su doživeli u Borovu Selu. I ja ovde jasno kažem da sam odgovoran za te dobrovoljce, sad prejaka je reč da komandujem, ne mogu ja iz Beograda komandovati, ali ja ovde to i objašnjavam pod čijom su oni komandom tamo. Ali ja jasno govorim da ja snosim odgovornost za njih i njihovo ponašanje, to bi bilo ispravnije, ali je to pre uključivanja JNA u sukobe, jer čim se JNA uključila u sukobe, naši dobrovoljci su išli isključivo u JNA. Dakle moralo je biti najkasnije do jula meseca snimljeno.

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

SVEDOK ŠEŠELJ: A uopšte ne negiram ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

TUŽILAC NAJS: U redu, molim da se to uvrsti u spis.

SUDIJA ROBINSON: Da.

sekretar: To će da nosi broj 906.

TUŽILAC NAJS: A sada da se na kratko pozabavimo sa još jednim televizijskim intervjuom.

prevodioci: Molimo broj tabulatora.

TUŽILAC NAJS: Broj 66. Izvinjavam se.

(Video snimak)

Vojislav Šešelj: Sačekajte malo. Na tim vojnim šlemovima ... Ja sam navikao da kad ja govorim da svi čute. Možda kod vas ta navika još ne postoji, ali ja sam na to navikao. Na šlemovima smo nacrtali dvoglavog srpskog belog orla, na šlemovima. I oficir, armijski kapetan, major komanduje našim ljudima i sadejstvom ... Kameni, naš glavni komandant u Vukovaru, u sadejstvu sa armijskim majorom ... Naveče planiraju akciju, sutra izvode. Armija nije imala dovoljno ljudstva zbog dezerterstva, da ona osvaja kuću po kuću, to su naši radili. I armija udari tenkovima, udari minobacačima, udari haubicama, a naši kuću po kuću osvajaju. Nemoj mi reći sada da je to komunistička armija. Oni su petokrake skinuli, a od nas ne traže da skinemo kokarde ...

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovo je snimljeno kasnije 1991. godine, u septembru. I govori se o srpskim belim orlovima na šlemovima. Zašto je vaša grupa na šlemeve stavila dvoglave bele orlove?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Prvo ovo nije septembar, ovo može biti novembra 1991. godine, očigledno je u Benkovcu. Ovo je isti snimak koji ste juče pokazivali samo drugi deo, moj verbalni duel sa kapetanom Draganom. Mislim da je sa istog snimka, to je novembar 1991. godine. Prvo, niste ovde celovito prikazali. Ja ovde ubeđujem borce da nose šlemeve radi sopstvene zaštite, a da se ti šlemovi na kojima se nalazi petokraka pokriju dvoglavim belim orlom, zato što je beli dvoglavi orao srpski nacionalni simbol više od hiljadu godina, ali to što Srbin stavi na šlem dvoglavog belog orla ne znači da pripada paravojsnoj formaciji Beli orlovi, da ne bi tu bili neke zabune. Dvoglavi beli orao je sada grb Srbije: Srbija je imala komunistički grb unazad sve do

neku godinu. Sad ima dvoglavog belog orla. Mi smo vodili kampanju cele 1991. godine da se sa armijskih oznaka skine komunistička crvena petokraka.

SUDIJA BONOMI: Zar nije postijao neki pogodni jugoslovenski, a ne srpski simbol koji je mogao da se stavi na šlemove Jugoslovenske narodne armije?

SVEDOK ŠEŠELJ: Dvoglavi beli orao je bio i jugoslovenski simbol između dva svetska rata, Kraljevine Jugoslavije.

SUDIJA BONOMI: Izvinjavm se, pogrešno sam vas shvatio, jer vi ste ranije rekli sasvim jasno da je to srpski simbol i zato sam ja to pitanje postavio.

SVEDOK ŠEŠELJ: Gospodine Bonomi, da bi bilo precizno. Dvoglavi beli orao je više od hiljadu godina srpski simbol. U Kraljevini Jugoslaviji taj dvoglavi beli orao, pored krsta sa četiri ocila na grudima, dobio je i hrvatski grb i slovenački grb. Ostao je beli orao sa tri nacionalna grba, srpskih, hrvatskim i slovenačkim. I to je jedini amblem Jugoslavije. Kada je formirana Savezna Republika Jugoslavija, ona je obnovila dvoglavog orla, ali pošto 1991. godine nismo mogli da nađemo rešenje, mi smo nudili kompromisno rešenje: da se napravi oznaka u bojama jugoslovenske zastave i da se stavi na šlemove umesto petokrake. Međutim to nije bilo moguće dok nije pao Veljko Kadijević, ministar odbrane, on se tome suprostvaljao. On je hteo, po svaku cenu, crvenu petokraku, a veliki je bio problem što ne samo naši dobrovoljci, nego mnogi drugi vojnici nisu hteli da nose šlemove pa je bilo mnogo više povreda, mnogo više ranjavanja i pogibija nego što bi inače bilo, pogotovu u Benkovcu gde je kamenit teren, gde kad metak udari u stenu odbije se komad kamena i nekoga ubije ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paravojna grupa Beli orlovi nosili su šlemove sa belim orlovima na njima, zar ne?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Koliko se ja sećam, oni nisu nosili šlemove. Oni su imali naziv "Beli orlovi". To im je bio naziv, kao Žute ose. Te Žute ose nisu nosile ose na sebi ili osinje gnezdo, nego su se tako zvali, Belim orlovima. Možda bi vas ovo interesovalo, gospodine Najs. Ako mogu da vam kažem, možda vam je interesantno. Je li vas interesuje?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja želim da vam postavim sledeće pitanje o ovoj temi. U ovom šta ste rekli vidimo da spominjete vašeg komandanta u Vukovaru, Kamenog. Vi ste sa njim bili tesno vezani, on je postao vaš telohranitelj u jednom trenutku.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne, on nikada nije bio moj telohranitelj, ali on je istaknuti komandant iz Vukovara, postao je član Srpske radikalne stranke i dalje ga veoma, veoma cenimo u Srpskoj radikalnoj stranci i smatram ga ličnim prijateljem, a nikad mi nije bio telohranitelj. Uostalom odmah posle rata, on je imao dva teška moždana udara pa je u lošem zdravstvenom stanju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, povlačim to pitanje. Dakle on je bio u to vreme komandant i vi tu jasno kažete da je imao redovne kontakte sa majorom u vojsci i da je svakodnevno izvodio operacije nakon razgovora sa majorom vojske u Vukovaru. Je li to tačno?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa ja pričam ovu priču u Benkovcu i ona nije naročito precizna, jer poenta priče nije da opišem šta je u Vukovaru, nego ubeđivanje da se nose šlemovi. Kameni je bio komandant odreda Teritorijalne odbrane Leva supoderica u Vukovaru. Kad je došla Gardijska brigada, odred je uključen u njen sastav. Po naredbi komandanta Gardijske brigade svi dobrovoljci Srpske radikalne stranke upućivani su u taj odred pod komandu Kamenog. To su vam besprekorno tačne činjenice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Želeo bih da shvatim kakav je tačno bio vaš stav u to vreme. To je novembar 1991. godine. Vi tada govorite celom

svetu da ste imali izvesni stepen komande nad vašim ljudima. Da li prihvate da u tom intervjuu to tako zvuči?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa to može tako da zvuči, ali ti je intervju iz jula, najkasnije iz jula 1991. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovaj intervju, ovaj koji smo sada upravo gledali, to je bilo u novembru u Benkovcu.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Gde ovde stoji da sam ja komandant?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Radi se o načini kako vi govorite, kako zahtevate da drugi čute i kako drugima govorite šta da rade. Zar to ne izgleda da vi imate izvestan stepen komande nad vašim ljudima? Ja vas samo to pitam.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ubeđujem ljude da nose šlemove. Bio je još jedan problem, što su se ti dobrovoljci koji su se tamo nalazili žalili na neke oficire JNA i ja ih ubeđujem da moraju da budu striktno disciplinovani, a oni se žale, "e taj oficir je komunist, tako se ponaša" i tako i tako. Ja ih, onda, ubeđujem da moraju biti disciplinovani. Ja politički delujem, a naravno da sam navikao da kad ja govorim, da ostali čute.

TUŽILAC NAJS: Molim da se to uvrsti u spis.

sekretar: 907.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. A sada, hajde da pogledamo sledeći dokument i on je već uvršten u spis pod brojem 458, tabulator 20, a za prevodiocu, to je tabulator broj 60. Pogledajte, molim vas, original toga. Datum ovoga je 9. decembar 1991. godine, dolazi iz Opštinskog štaba Teritorijalne odbrane u Vukovaru. Molim da se jedna kopija stvi na grafoskop. To je zahtev u kom četnički komandant Vukovara, kapetan Katić iz Zemuna traži od načelnika Ratnog štaba Ljubiše Petkovića i njegovog zamenika Zorana Rajića iz Beograda da se sledeći ratnici predlože za unapređenje. I onda se tu na popisu navode Milan Lančuzanin, Predrag Milojević, Milovan Tomić i tako

dalje. "Hvala unared". Vidimo da ti ljudi za koje se traži unapređenje dolaze iz Leve Supoderice?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Prvo, to nije tačno. Ovde su samo trojica ljudi iz Leve supoderice: Milan Lančužanin, Predrag Milojević i Predrag Dragojević. Drugo, ko zna šta znači ovaj papir. Da li je ovo zaista potpisao Slobodan Katić? Slobodan Katić je bio zamenik Milana Lančužanina Kamenog, koliko se ja sećam. On predlaže sad unapređenje. Šta je pod tim mislio, to treba njega pitati. Ali ja sam Milana Lančužanina Kamenog za njegove ratne zasluge proglasio srpskim četničkim vojvodom 1993. godine. To je zvanje srpskog četničkog vojvode, a on je bio kapetan I klase u JNA. A sad, da li je ovo original dokument ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ljubiša Petković i Zoran Rankić su šefovi Ratnog štaba. Kakva je to Ratni štab, čiji je to Ratni štab? Da li je to Ratni štab vaše stranke?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ratni štab Srpske radikalne stranke u kome je Ljubiša Petković bio načelnik, on je bio potpredsednik stranke, ali od njega se ne traži da unapredi, jer on ne može da unapređuje, nego da predloži za unapređenje. Koga? Nekoga u Generalštabu ko o tome vodi računa, tako ja to razumem, jer koliko ja znam, ovo su sve bili oficiri, da li rezervni, da li aktivni, ne mogu tačno da kažem. Oni, dakle, mole načelnika Ratnog štaba da predloži unapređenje. Kome? Zna se treba pitati ljude koji ovako nešto napišu. Ja to prvi put u životu vidim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali ovo pokazuje jednu integrisanu vezu između vaše stranke, Ratnog štaba vaše stranke i pripadnika grupe Leva supoderica.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa ja sam vam rekao da se Milan Lančužanin Kameni učlanio u toku borbe za Vukovar u Srpsku radikalnu stranku. Srpska radikalna stranka ga se nikako ne odriče, nikad ga se neće odricati. Međutim ovde nisu samo pripadnici odreda Leva supoderica, ovde su i ljudi, jedan od njih je šef bezbednosti

Vukovara, jedan je komandant Teritorijalne odbrane, jedan je načelnik Teritorijalne odbrane, jedan je komandant odreda Petrova gora, pa opet neki načelnik bezbednosti i tako dalje. Od ovih osam ljudi samo su trojica iz odreda Leva supoderica.

SUDIJA BONOMI: Ovi ljudi koji su bili na odgovornim ili komandnim položajima, da li su oni na tim položajima proveli duže vreme, da li su služili duže vreme nego ono kratko vreme za koje ste vi rekli da bi obično dobrovoljci proveli?

SVEDOK ŠEŠELJ: Nisu ovo uopšte dobrovoljci iz Srbije. Ovo su meštani Vukovara. Koliko ja znam nijedan od ovih, osim Sobodana Katića koji se navodno potpisao, Slobodan Katić je iz Beograda, svi ovi drugi su iz Vukovara, koliko ja znam. Neka imena su mi ovde i nepoznata.

SUDIJA BONOMI: A Petković?

SVEDOK ŠEŠELJ: Petković je potpredsednik Srpske radikalne stranke i načelnik Ratnog štaba i direktna veza naše stranke sa Generalštabom.

SUDIJA BONOMI: Ali vi ovde ne kažete da to nisu bili dobrovoljci Srpske radikalne stranke.

SVEDOK ŠEŠELJ: Pa ko uopšte kaže da su bili dobrovoljci Srpske radikalne stranke? Ovde se govori da je reč o ratnicima. Ni za jednog se ne kaže da je bio dobrovoljac Srpske radikalne stranke.

SUDIJA BONOMI: Pa na kojoj osnovi onda načelnik Ratnog štaba Srpske radikalne stranke predlaže da se ti ljudi unaprede?

SVEDOK ŠEŠELJ: Pazite, tekst je pisao očigledno neuk čovek, dakle čovek koji nema neko visoko obrazovanje, koji možda ima osnovnu ili srednju školu i tako dalje, na osnovu načina na koji je sklopljen. Drugo, čovek koji ovo piše zna da je Ljubiša Petković u direktnoj vezi sa Generalštabom i pretpostavljam da se Ljubiša Petković autorita-

tivno može predložiti za unapređenje, ako je reč o vojničkim činovima. Ako je reč o proglašenju u zvanje četničkog vojvode, onda bi to ovde stajalo, pretpostavljam.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću ...

prevodioci: Mikrofon molim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Bilo bi drugo da je originalni tekst. U engleskom prevodu se kaže "četnički komandant Vukovara", a u srpskom originalnom tekstu se ne kaže četnički komandant Vukovara. Pisalo bi "četnički komandant Vukovara", nego piše "četnički komandant, kapetan za Vukovar".

SUDIJA KVON: Možete li da ponovite ono šta ste rekli na početku, jer nismo čuli, nije bio uključen mikrofon.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovaj prvi list koji treba da bude prevod na engleskom, piše "*The cetnik commander of Vukovar*", odnosno, prevedeno na srpski, "četnički komandant Vukovara", a u srpskom tekstu se kaže "četnički komandant, kapetan za Vukovar". To je potpuno drugo. Uopšte nema govora o tome da je on nekakav četnički komandant Vukovara. To su dve različite stvari i ovo je potpuno netačno prevedeno.

SUDIJA BONOMI: Primam to na znanje, ali mislim da je to jedan minorni detalj. To se u svakom slučaju ne odnosi na pitanje na koje ja pokušavam da dobijem odgovor, a to je, ovde se jasno kaže da načelnik Ratnog štaba, za kojeg ovaj svedok prihvata da je načelnik Ratnog štaba Srpske radikalne stranke, predlaže ili poziva ili od njega se traži da predloži ratnike za unapređenje. Meni sve to ima smisla. Možda se od njega traži da to predloži JNA, to vidim. Međutim, ono šta mene zanima je da li su ovo dobrovoljci Srpske radikalne stranke, a izgleda da se to sada poriče. Prema tome, ako se poriče, možemo da idemo dalje.

SVEDOK ŠEŠELJ: Ovo nijedan nije, koliko ja znam nijedan od ovih nije dobrovoljac Srpske radikalne stranke, osim samog Slobodana Katića koji je ovo, navodno, potpisao, ako je uopšte potpisao. On je dobrovoljac Srpske radikalne stranke, došao u Vukovar da se bori, a sve ostalo su meštani Vukovara.

SUDIJA BONOMI: To sam shvatio. Znači vi poričete da su ti ljudi dobrovoljci Srpske radikalne stranke, shvatio sam.

SUDIJA ROBINSON: Samo da se vratim na ono šta je rekao gospodin Milošević. Želeo bih da proverim da li je ovde ispuštena reč "kapetan". Molim prevodioce da nam pomognu. Gospodin Milošević kaže da bi ovde trebalo da piše "četnički komandant, kapetan za Vukovar".

TUŽILAC NAJS: Molim da se to stavi na grafoskop.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Tako piše na srpskom. Upravo tako, kao što ste vi rekli, gospodine Robinson, "četnički komandant za Vukovar".

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I to nam ostavlja pitanje u vezi s kojim mi treba vaša pomoć, gospodine Šešelj. Šta u decembru 1991. godine radi takva osobe? Traži ovlašćenje načelnika Ratnog štaba vaše stranke, ili ne? Možda ne ovlašćenje, podršku?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Podršku da predloži, traži od načelnika Ratnog štaba da predloži za unapređenje. Znae, vi od mene tražite da vam tumačim tuđe pismo ovde. Ja mogu da tumačim samo ono šta stoji u tekstu, pogotovo ako to prvi put vidim sada. Ovde očigledno stoji da on traži unapređenje za sledeće ratnike, on ih uopšte ne naziva dobrovoljcima. Ali gospodine Najs, ja znam pouzdano da ste vi neke od ovih ljudi saslušavali. Imate njihove iskaze. Najmanje ste saslušavali ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imamo još dokumenata, molim sledeći. To je tabulator 62, postojeći dokazni predmet 643, tabulator 7 i molim da se stavi na grafoskop. Budite ljubazni, uzmite original. To dolazi malo pre poslednjeg dokumenta, mislim pred kraj novembra. To je neka operativna grupa, komanda operativne grupe "Negoslavci" reguliše pitanje prepotčinjavanja i vraćanje jedinice kućama. Kaže se: "S obzirom na novonastalu situaciju i naređenje Prve vojne oblasti, naređujem povlačenje dobrovoljaca jedinice Leva supoderica, otpremanje kragujevačkog odreda 'Šumadinac' i druge pokrete trupa". Onda, ako okrenemo sledeću stranicu na engleskom vidimo, idete na dno stranice i videćete da je to potpisao pukovnik Mile Mrkšić i to je kopirano i za komandanta šešeljevaca.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne kaže se "povići" nego izvući" i "uputiti u sastav". To je premeštanje jedinica, a ne povlačenje. Kao da se povlače jedinice, a one se izvlače sa određenog položaja i premeštaju u sastav XII PMBR, to je neka brigada, ja sad ne bih mogao ni da vam kažem ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, u redu, vrlo dobro. Molim vas koncentrišite se na pitanje koje vam postavljam. To je upućeno komandantu dobrovoljačke jedinice šešeljevaca, kako se vidi ovde. Ako oni nisu funkcionisali kao odvojeno telo, kome je onda ovo upućeno?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa vidite, u tački 1 se kaže: "Dobrovoljački odred Leva supoderica." To je njegov zvanični naziv. Popularno je taj odred nazivan "šešeljevci" i kad se dole kaže, "umnoženo u osam primeraka i dostavljeno komandantu dobrovoljačkog odreda 'šešeljevci', misli se na taj dobrovoljački odred Leva supoderica. Zvaničan naziv je odred Leva supoderica. Nezvanično su ljudi taj odred nazivali 'šešeljevci' zato što je pretežan broj u njegovom vojničkom sastavu sačinjen od dobrovoljaca Srpske radikalne stranke, ali ovo vam potvrđuje da je to bilo pod komandom komandanta Prve gardijske brigade, potpisan je pukovnik Mile Mrkšić.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinjavam se, da li se jedinica Leva

supoderica satojala isključivo od šešeljevaca ili je tamo bilo i drugih vojnika?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa bilo je i meštana Vukovara, među njima i sam komandant, Kameni, ali je pretežan broj bio šešeljevaca. Vidite kako ja ovaj dokument tumačim, mada ga prvi put vidim: komandant Gardijske brigade koji je bio komandant Operativne grupe "Jug" povlači se iz Vukovara, Gardijska brigada se negde krajem 1991. godine povukla iz Vukovara i on izdaje naredbu da se odred Leva supoderica izvuče iz Prve gardijske brigade i uputi u sastav XII PMB, to je valjda pešadijsko-motorizovana brigada, može biti XII korpusa, ovo "XIIK", ne znam uopšte to značenje. Ovo mi liči na pešadijsko-motorizovanu brigadu. Znači izvlači se iz Prve gardijske brigade i upućuje u sastav druge jedinice. Tako isto kragujevački odred 'Šumadinac', to mu je bio popularni naziv, to je odred JNA koji je došao iz Kragujevca, sastavljen od stalnih vojnika i rezervista, on se upućuje u sastav Prve ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ovo je po mom mišljenju...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelj, dobili smo vaš odgovor.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sad ćemo da pređemo na nešto drugo. Vratićemo se godinu dana unazad ili malo više, ako želite da pogledate jedan odlomak iz vaše knjige. To je tabulator 74. To nas vraća na temu Bosne, jer preko reke i Zvornika je ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Iz knjige "Srpski četnički pokret", moj govor iz 1990. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: ... Mali Zvornik.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Gospodine Najš, Mali Zvornik nije u Bosni.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja sam rekao "preko reke". Samo da se skoncentrišemo na to šta ste govorili 1990. godine. Videćete to

označeno na strani 95 originalnog teksta. Da bismo izbegli bilo kakve probleme sa prevodom, budite ljubazni i pročitajte šta ste vi rekli u martu 1990. godine o Kosovu i Metohiji. To je bio avgust 1990. godine, tačnije.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Zvornik nije preko Drine, preko reke, nego je s ove strane Drine i sastavni je deo Srbije. Morate razlikovati Mali Zvornik od Zvornika. To su dve posebne opštine uvek bile i između njih je reka Drina. Ja sam u tom govoru rekao: "Kosovo i Metohija su sveta srpska zemlja i srpski narod je više puta kroz svoju istoriju ratovao za Kosovo i Metohiju, prolio reke krvi i more ljudskih života i mi, današnji Srbi, znaćemo da to cenimo i prolećmo nove reke krvi ako bude trebalo, ali će Kosovo i Metohija ostati srpska zemlja". To sam rekao i to i danas ostajem pri tome i do kraja života ću to zastupati i Kosovo mora, dok postoji i jedan Srbin, srpski narod neće odustati od toga da Kosovo i Metohija ostane sastavni deo Srbije. Svi Srbi su spremni da izginu za Kosovo i Metohiju, to kažem.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelj, čuli smo vaš odgovor.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mi nećemo da tražimo da se uvrsti u spis cela knjiga, ali da bismo bili fer prema vama, vaš stav je bio dosledan, jer već 1982. godine vi ste objavili knjigu koja se zove "Razmišljanja o sistemu i potrebama za promenom". Vi ste govorili već tada o prisilnom isterivanju ili evakuaciji Albanaca sa teritorije koju oni zauzimaju, zar ne?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne. To nije tačno. To je moj rad u kome se ja zalažem da se kosovsko-metohijski problem rešava tako što će se stvoriti uslovi, a to je iz osamdesetih godina, to je moj individualni naučni rad, objavljen posle u knjizi "Demokratija i dogma" u kome se ja zalažem da se stvore uslovi da se 200.000 Albanaca preseli u Hrvatsku, 100.000 u Sloveniju, 100.000 u Vojvodinu i tako dalje, ja iznosim tu okvirne brojke. Ali šta je moja teza? Da je onakvo stanje na Kosovu i Metohiji neodrživo, a da Albance na taj način treba integrisati u celinu jugoslovenskog društva.

SUDIJA ROBINSON: Malo ste se zaneli, gospodine Šešelj, govorite prebrzo i prevodioci vas još jednom mole da malu usporite.

SVEDOK ŠEŠELJ: Bilo bi dobro da mi gospodin Najs pokaže taj odlomak iz mog teksta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je dosta o osamdesetim godinama. Ako budemo imali vremena i ako ja odlučim da je to potrebno, možda i hoćemo da se vratimo, ali sada samo kažem da ste imali dosledan stav. Želim sada da se skoncentrište i da nam kažete kakav bi bio efekat 1990. godine kada bi se bilo gde reklo u bivšoj Jugoslaviji, "prolićemo nove reke krvi, ako bude trebalo". Kakav bi bio verovatni efekat ovakve retorike na vašu srpsku publiku, molim vas?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: 50 godina u Jugoslaviji se govorilo "prolićemo reke krvi za svaki pedalj jugoslovenske teritorije". To je standardni vokabular u političkom životu. Za svaki pedalj teritorije, ako treba, reke krvi. Drugo, svaka zemlja na svetu je spremna svim sredstvima da brani svaki delić svoje teritorije. To je, jednostavno, jedna slobodarska fraza ovde izgovorena, koja je standardna u rečniku vekovima u celoj nacionalnoj tradiciji sazdana ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo da vas dobro razumemo, gospodine Šešelj. Da li vi najiskrenije tvrdite ovom Sudu da obećavajući slušaocima ili čitaocima reke krvi kao rezultat njihovog stremljenja ili političke ambicije, je nešto što je standardno slobodoljublje, fraza koja se redovno koristi u tom duhu?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pogotovo kad je reč o Kosovu i Metohiji i ja vam kažem, ogromna većina srpskog naroda i danas ima takav stav. I nećete nam nikad oteti Kosovo i Metohiju. Nikad se s tim nećemo pomiriti, a spremni smo ponovo kao nacija da se žrtvujemo za Kosovo i Metohiju, kao što smo to više puta radili kroz istoriju. To je, jednostavno, sveta zemlja. Kosovo i Metohija je vrednije od naše egzistencije kao naroda.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam. Gospodine Najs, zašto direktno ne

kažete kao svoju tvrdnju da je to vrsta retorike i terminologije koja najverovatnije podstiče na nasilje?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hteo sam pre toga da postavim jedno drugo pitanje uz vašu dozvoli Časni Sude. Kako treba čitalac da shvati: čija krv treba da se priliva?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodin Najs govori da je gospodin Šešelj obećavao slušaocima reke krvi, što uopšte ne proizilazi iz ovog citata. Nikome on nije obećavao reke krvi. On baš upotrebljava izraz "obećavajući slušaocima reke krvi".

SUDIJA ROBINSON: To je jezičko pitanje, ali ja ne vidim da je nešto nefer u tom pitanju, gospodine Miloševiću.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Šešelj, odgovorite, molim vas, na pitanje čija krv, kosovskih Albanaca, Srba ili i jednih i drugih?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Uvek je prolivana srpska krv, pre svega, a onda i krv srpskih neprijatelja koji su pokušavali da nam otmu Kosovo i Metohiju. U trenutku kada ja govorim, 1990. godine, Kosovo i Metohija su u sastavu Srbije. To je moja pretnja svim budućim neprijateljima, bili to Englezi, bili to Amerikanci, bilo ko da se pojavi da nam otme Kosovu i Metohiju, ne damo bez obzira kolike ćemo žrtve pri tome imati. A uvek je u kosovskom mitu, u kosovskoj tradiciji, pre svega reč o srpskoj krvi. Na Kosovu i Metohiji, kao rekost, kao endemska vrsta raste crveni ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavite se na trenutak. Vidite, ovo je 1990. godina, znate razvoj događaja kakav je bio tada, nije moglo tada da se zna kakva će da bude situacija dalje i da li će da se meša i kako, međunarodna zajednica. Naravno, Srbi su i ranije gubili na Kosovu, kao što svi znamo, ali kada kažete nešto tako 1990. godine srpskoj publici, vi podstičete srpsku publiku, slušaocce, na to da pomišljaju na međusobno ubijanje. I ubijanje drugih ljudi. Zar ne? Zar nije to očigledno?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Vi falsifikujete i to nije očigledno. Ja podstičem srpski narod, ako bude trebalo, ako neko pokuša da nam otme Kosovo i Metohiju, da se, kao nacija, žrtvujemo i da to odbranim o svim sredstvima. I Kosovo i Metohija je smisao opstanka srpskog naroda. I ta borba, očigledno, još nije završena. A ako je ne završi naša generacija, ostaće našim sinovima, ostaće našim unucima. Kosovo i Metohija moraju ostati u srpskim rukama, bez obzira na žrtve.

TUŽILAC NAJS: Hvala. Molim da se ovo uvrsti u spis.

sekretar: To će biti broj 908.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada ćemo da pogledamo još jedan odlomak iz vaših knjiga, to je tabulator 74A. Ako to može da pomogne prevodiocima, još uvek smo u 1991. godini i govorimo o kosovskim Albancima. Ovo je iz knjige "Srpski četnički pokret", programska deklaracija Srpske radikalne stranke. Usput govoreći, pre nego što krenem dalje, zahvalan sam svojoj kolegini gospođi Uerc-Reclav (Uertz-Retzlaff) za to što se ona toga setila. U vezi sa prošlim dokaznim predmetom koji smo gledali, "reka krvi" i tako dalje, zar niste vi kritikovali gospođu Plavšić što je govorila takve stvari u toku svog svedočenja ovde? Da li se sećate da ste nešto kritički rekli na adresu gospođe Plavšić zbog toga što je tako govorila?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: To šta je govorila Biljana Plavšić apsolutno se razlikuje od onoga šta ja govorim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na koji način?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Na sve moguće načine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je jedan deo onoga šta je ona govorila sličan onome šta vi govorite? Dobro, pogledaćemo to, možda, kasnije, a sada dajte da pogledamo ovaj dokument "Srpski četnički pokret". Molim vas da okrenete stranicu 275 u originalu na jeziku koji vi razumete, a mi ćemo da gledamo tekst na engleskom. To je strana 12 na engleskom, paragraf 25. Da bismo izbegli eventualne probleme

sa prevodom, budite ljubazni, pročitajte prvih šest stavova paragrafa 25, naglas.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: To je programska deklaracija Srpske radikalne stranke, to moram da kažem prvo o čemu se radi, iz 1991. godine. U 25. tački te programske deklaracije, između ostalog, se kaže, čitam samo ovo šta ste vi obeležili, a mogu i da pročitam sve, meni nije teško, ako vi želite. "Gušenje svim sredstvima albanske separatističke pobune na Kosovu i Metohiji, a da bi recidivi te pobune bili nemogući, zalažemo se da se hitno sprovedu sledeće mere: da se efikasno onemogući uspostavljanje bilo kavgog oblika kosovsko-metohijske političko-teritorijalne autonomije; da se odmah protera svih 360.000 albanskih emigranata i njihovih potomaka; da se spreči svako državno finansijsko dotiranje albanske nacionalne manjine i ranije tome namenjivana sredstva preusmere isključivo na finansiranje povratka Srba na Kosovo i Metohiju; da se na Kosovu i Metohiji proglašuje ratno stanje, suspenduje svaka politička aktivnost i zavede vojna uprava koja bi trajala najmanje 10 godina; da se odmah raspuste svi tamošnji organi civilne vlasti i ustanove koje se finansiraju iz državnog budžeta, a deluju na albanskom jeziku poput univerziteta, akademije nauka i umetnosti, izdavačkih i novinskih kuća i slično; da se odmah zatvore i konzerviraju sve fabrike i drugi proizvodni pogoni koji neracionalno posluju zbog sistematske sabotaže zaposlenih Šiptara". Hoćete li dalje da čitam? Mogu i dalje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da je i ovo dovoljno, hvala. Ako su vas tako nešto pitali, kako ste objašnjavali, gde treba da se proteraju tih 360.000 albanskih imigranata, kao što ste ih nazvali? Koji je to mehanizam koji treba da se iskoristi?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa da se vrate u svoju zemlju, Albaniju (Albania).

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koji biste mehanizam vi iskoristili i upotreбили? Morali ste o tome da razmislite, gospodine Šešelji. Pa vama je dozvoljeno da ovakve stvari objavljujete. Kakav mehanizam biste vi

iskoristili da proterate tih 360.000 ljudi u Albaniju. Da li bi to učinili pregovorima ili finansijskim ubeđivanjem ili silom?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Kako su ti imigranti iz Albanije nelegalno bili u Srbiji i Jugoslaviji i svi bi bili proterani na onaj način kako zapadnoevropske zemlje proteruju nelegalne azilante. Neki avionima, neki autobusima i tako dalje. Onaj ko je protivpravno na našoj teritoriji ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Stanite malo. Treba da shvatimo šta govorite, koji je vaš stav. Vi kažete da su to ljudi koji su živeli na Kosovu i Metohiji od Drugog svetskog rata, znači ljudi koji su živeli tamo, otprilike, 40 godina, njihova deca su od rođenja živela tamo i šta ste vi tražili da se uradi? Šta ste vi imali nameru s njima da uradite, da im sudite, da ih odvedete u neke centre, zatvorske, dok se ne reše njihove prijave za azil ili molbe za azil? Na koji način biste to rešavali ili biste ih, jednostavno, izbacili?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ovo je programska deklaracija Srpske radikalne stranke, šta je planirala Srpska radikalna stranka ...

SUDIJA BONOMI: Molim vas odgovorite na pitanje. Znamo koje je pitanje. Upravo su vas tačno i jasno pitali kako biste to izveli? Odgovorite da možemo da napravimo neki napredak.

SVEDOK ŠEŠELJ: Na način na koji Nemačka (Germany) ili Francuske (France) ili Engleska (England) izbacuju nelegalne emigrante. Na isti način. To što su njihova deca rođena u Srbiji, ne daje im automatski pravo na srpsko državljanstvo. Oni su sistematski useljavani u Srbiju, delovali sa separatističkih pozicija, to je kontekst. Oni su progonili tamošnje Srbe, prisiljavali ih na iseljavanje da bi se dočepali njihovih imanja.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Šešelji, ja kao sudija koji ovde zaseda, ne znam kako te tri zemlje koje ste pomenuli rešavaju pitanje izbacivanja imigranata. Ja ne znam kako oni to rade, ne mogu to da upored-

im sa vašim planom, zato mi, molim vas, recite koji je bio vaš plan?

SVEDOK ŠEŠELJ: Moj plan je bio ko god nema srpsko državljanstvo da mora da napusti teritoriju Srbije na Kosovu i Metohiji, kad je reč o albanskim emigrantima. A sad mi ovde nismo tehnologiju razrađivali. To bi lokalni organi vlasti provodili kad dođemo na vlast, ali naravno, za koga se god ustanovi da nema naše državljanstvo, odlazi. Neko bi išao autobusom, neko brodom, neko avionom ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite, pre nego što vam sada iznesem ono za šta ja tvrdim da je istina po ovom pitanju, gospodine Šešelj, podsetiću Sud šta ste vi sami rekli i šta je rekao novinar koga stalno napadate, gospodin Anastasijević. U to vreme, 1990. godine, vi ste bili u milosti optuženog i dozvoljavano vam je da imate veliki pristup medijima koji su bili pod državnom kontrolom. Da li je to tačno?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Toliko sam bio 1990. godine u milosti gospodina Miloševića, da me je njegova vlast tri puta u zatvor strpala. 1990. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Već ste odgovorili na to pitanje. Jja samo želim da to naglasim. Objavljivanje ovog programa vaše partije desilo se u vreme kada ste vi još uvek bili u milosti optuženog i imali ste puno pristupa medijima. Znači ono šta ste vi ovde izložili u ovom partijskom programu je, verovatno, našlo odraza i u intervjuima i vašim govorima na televiziji. Da li me pratite? Da li sam u pravu kad ovo kažem?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Prvo, o kakvoj vi milosti govorite? Niste u pravu. Nikada nisam bio ni u kakvoj milosti gospodina Miloševića. 23. februara smo u Kragujevcu proglasili Srpsku radikalnu stranku, a odmah potom sačinili ovu programsku deklaraciju. I u preambuli vi vidite da smo to uradili na osnovu programa i statuta usvojenih u Kragujevcu 23. februara. Kakve ovo veze ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moram da vas zaustavim. Imali ste priliku da odgovorite na pitanje. Ja vam kažem da je vaša namera da tih

360.000 albanskih imigranata i njihovu decu od kojih su mnogu proveli ceo svoj život na Kosovu, bila da ih silom izbacite odande, da li sam u pravu?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Da, na pravni način. Sila na osnovu zakona.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gde možemo da vidimo te detalje? Jeste li to vi na bilo kom mestu u vašim knjigama, u vašem programu, napisali da mora da se radi po pažljivo regulisanom međunarodnom programu sudskih rasparava, uz pravo žalbe, na koje će ti ljudi i njihova deca da imaju pravo?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: To se valjda podrazumevalo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Podrumevalo se?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: U okvirima pravne države.

TUŽILAC NAJS: Molim da se ovaj dokument uvrsti u spis i da pogledamo još jedan.

sekretar: 909.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeći dokument je tabulator 75. To je još jedan izvod iz "Ustaških fantazmagorija". Otvorite, molim vas, stranu 73 u originalnom tekstu, a Pretresno veće neka pogleda stranicu 13. Molim poslužitelja da stavi engleski tekst na grafoskop. Vidimo da je tu jedan deo označen. Ovo je jedan govor iz predizborne kampanje, ona vrsta govora koji bi bili preneti na radiju, u novinama i, evo, da vidimo ovaj paragraf i da ga čujemo od samog početka. "Čuli ste u osnovnim crtama kakav je naš nacionalni program. Verovatno će vas posebno interesovati kakav program zastupamo u odnosu na definitivno gušenje šiptarske separatističke pobune na Kosovu i Metohiji? Šiptari nam tu idu na ruku. Odbili su, velikom delom, da budu popisani na zadnjem popisu stanovništva. Vi znate, popis stanovništva je obaveza koja proističe iz odgovarajućih dokumenata Ujedinjenih nacija (United Nations) i sve države su dužne jednom u 10 godina da

vrše popis stanovništva". A sada, kako bismo izbegli svaki problem sa prevodom, pročitajte nam, molim vas, sledeću rečenicu.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: "Šiptari su nam olakšali posao. Oni koji su bojkotovali popis, nisu naši državljani i oni nemaju šta da traže u našoj zemlji. Jednostavno, opkolimo ih vojskom i gurnuti preko granice, nazad u Albaniju. Na zapadu će se dignuti galama, mesec ili dva galamiće, galamiće i zaboraviće".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, vi ste se u vašem predizbornom govoru obraćali biračima. Pre nekoliko minuta sudijama ste objašnjavali kakav ste pravni režim nameravali da primenite. Između te dve stvari, koja je istinita, jer ne mogu obe da budu istinite?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Prvo, malopre ste imali zvanični dokument Srpske radikalne stranke i on sadrži tačno ono šta sadrži, a sad imate moj pojedinačni govor koji nije sasvim u skladu sa dokumentom Srpske radikalne stranke, zbog koga me je Srpska radikalna stranka mogla i kazniti, ali nije. A ja sam ovo zaista izgovorio i tu nema nikakve sumnje, a te dve stvari morate razdvojiti, ono šta je zvanični dokument Srpske radikalne stranke i ono šta je moja jednokratna izjava.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa ovo je nešto šta je zabeleženo u vašoj knjizi. I u vašoj knjizi vi nigde niste rekli da vam je žao što ste obećali kosovskim Albancima da ćete da ih isterate vojnom silom.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Meni ni danas nije žao što sam ovo izjavio 1991. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači bez obzira na ono šta ste pre pet minuta rekli u sudnici, vaša stvarna namera 1991. godine je bila da Šiptare, kako ste ih opisali, treba da opkolite vojskom i gurnete preko granice, iz zemlje u kojoj su mnogi od njih, i njihova deca proveli cele svoje živote i to zato jer ste vi tada mislili da će zapad malo o tome da galami, a onda da zaboravi?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pa opet falsifikujete. Malopre smo imali

zvanični dokument Srpske radikalne stranke. Ono šta je zvanični dokument Srpske radikalne stranke, to je zvanična partijska politika te stranke, a ovo je moja izjava. Moja je izjava mnogo oštrija od zvanične politike stranke. I samo to možete utvrditi.

SUDIJA BONOMI: Upravo tako. Za razliku od gospodina Najsa, ja ovde ne vidim nikakve nepodudarnosti. Da li tu postoji neka nepodudarnost?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa ja sam mislio da je on u svom prethodnom odgovoru rekao da se to mora drugačije da se tumači ...

SUDIJA BONOMI: Da, da, ali nema nikakve nepodudarnosti između onoga šta ste rekli, jer u jednom dokumentu se vodi politika, a u drugom dokumentu se navodi vaš stav o tome kako ta politika treba da se sprovede.

SVEDOK ŠEŠELJ: Postoji nepodudarnost, jer Srpska radikalna stranka zvanično nije nikad ovako nešto izrazila, ali ja lično jesam. Ali jednu stvar ovde previđa gospodin Najs. Ovde je reč o neloyalnim Albancima koji u odbili da budu i popisani na popisu stanovništva. Znae šta se tu dešava? Bojkotovan je popis stanovništva da bi ostali falsifikati od prethodnog popisa iz 1981. godine i da bi se lažno predstavljalo da na Kosovu ima zaista više Albanaca nego što ih zaista ima. I da bi se lažno i albanski emigranti smatrali građanima Srbije. Ovde se, ipak, pravi jedna distinkcija: između onih koji su popisani, koji su se odazvali svojoj građanskoj dužnosti i onih koji su to bojkotovali. A da je izjava preoštra jeste, ali ona je izgovorena isključivo iz mojih usta, a nemate je u ovom dokumentu Srpske radikalne stranke, to je valjda jasno, potpuno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, vi kažete "preoštra", ali ili je vaša namera bila da se oni isteruju vojnom silom ili to vaša namera nije bila? Sve šta bih ja sada hteo da vi uradite je da Sudu kažete da li je vaša namera bila da se oni isteraju vojnom silom?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ja sam ovde retorski izrazio jedan stav i ja ga se neću odricati, ali vam ne mogu potvrditi da bih ih zaista na ovaj način izbacivao, jer ovde ima malo besa u ovom govoru. Znete, malo besa zbog ponašanja Albanaca na Kosovu i Metohiji prema tamošnjim Srbima. A vi hoćete sada i u jednoj mnogo smirenijoj atmosferi da vam ja to doslovno ponovim. Ne, ja vam potvrđujem da sam ovo rekao u jednom propagandnom govoru, motivisan konkretno nečim što se tih dana dešavalo, verovatno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Želao sam da pređem na Bosnu, ali zadržaćemo se još malo na Kosovu. Da li, dakle, onda možemo da pretpostavimo da vaš stav prema kosovskim Albancima još ranih osamdesetih, onako kako je izraženo u programu vaše stranke, u vašem govoru s početka devedesetih, možemo li, dakle, da pretpostavimo da je vaš stav o tome ostao nepromenjen tokom čitavih devedesetih?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Kao u programskoj deklaraciji stranke?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, da?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pitanje je nekorektno. Gospodin Najs pita svedoka o stavu prema kosovskim Albancima, a ovde se citira stav ne prema kosovskim Albancima nego nelegalnim imigrantima, što je potpuno različita stvar. Jedno su kosovski Albanci, a drugo su nekosovski Albanci, nelegalno imigrirali u Srbiju, a ovde je o tome reč.

SUDIJA ROBINSON: Pitanje se odnosi na kosovske Albance i onda odgovor može na to da se ograniči.

SUDIJA BONONI: Mislim da o tome treba da se govori u kontekstu dokumenta koji sada gledamo. U dokumentu se kaže: "Šiptari su nam olakšali posao, bojkotovali su popis stanovništva", a ne piše da su "ile-

galni imigranti”.

SVEDOK ŠEŠELJ: Ovde ne stoji ilegalni imigranti, ali stoji da nisu naši državljani, je l' tako, gospodine Bonomi? Inače, što se tiče poslednjeg pitanja gospodina Najsa, nisam ga zaboravio. Imala je Srpska radikalna stranka, koliko me sećanje služi, još jedan dokument koji se ticao Kosova i Metohije, to je bilo negde u septembru 1995. godine. Objavili smo memorandum o našem viđenju načina kosovsko-metohijskog problema i to je radila jedna radna grupa u ime Srpske radikalne stranke, a potpisalo je kompletno stranačko rukovodstvo taj memorandum.

TUŽILAC NAJS: Pretresno veće se seća tabulatora 30 dokaznih predmeta koji su došli sa ovim svedokom, to je govor iz marta 1999. godine u Beogradu. Ja sada nemam tu fasciklu, ne znam sada da li je ovde dostupan i primerak na jeziku svedoka. Vi se, verovatno, sećate da smo se mi tada usredsredili na petu stranicu na engleskom. Molim da se svedoku da kopija dokumenta. Mi imamo jednu kopiju, a možda imaju i optuženi i dodeljeni advokati. Gospođa Diklić (Diklich) je, kao i uvek, pronašla jednu rezervnu kopiju. Ovo je, dakle, nekoliko godina kasnije, 1999. godina. Možemo to sada da pistimo sa softvera "Senkšn" (Sanction). To je kratak insert tog govora koji imamo.

(Video snimak)

Vojislav Šešelj: Ako dođe do bombardovanja od strane NATO pakta, ako dođe do američke agresije, mi Srbi ćemo prilično stradati, ali Albanaca na Kosovu neće biti.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Šešelj, sećate se da vam je optuženi postavljao pitanja o tom pasusu. Sada imate taj tekst pred sobom, kod nas na engleskom je to na stranici 5. Vi ste nastojali da objasnite kako to da na Kosovu Albanaca neće da bude. I ja bih sada želeo da smirenim glasom pronađete gde u ovom tekstu Albanci mogu da pronađu nešto na osnovu čega bi mogli vaše reči da protu-

maće kao nešto drugo, a ne kao reči koje im obećavaju nasilje i prisilno proterivanje.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Odmah u prethodnom pasusu, sada ću vam ga pročitati. "Mi Srbi smo narod sa izraženom demokratskom tradicijom. Mi se delimo ideološki, mi se delimo politički, mi se delimo na različite načine, ali kada je u pitanju otadžbina, nema nikavih podela. Da vidimo koji je to Srbin spreman da potpiše pristanak za dolazak stranih trupa na našu teritoriju; da vidimo koji je to Srbin spreman da potpiše odvajanja Kosova i Metohije od pravnog sistema Srbije. Mi Srbi smo, kao demokratski narod, više puta Albancima nudili najviši stepen autonomije, kulturne autonomije, da žive kao lojalni građani, da sami uređuju svoje školstvo, zdravstvo, informisanje i tako dalje. Oni neće, oni žele samo otcepljenje, a otcepiti se sami ne mogu, toga su svesni, pa računaju Amerikanci će njihovu bitku da dobiju na Balkanu. Ja im sa ovog mesta poručujem i to nije poruka samo Srpske radikalne stranke, ubeđen sam, to je poruka celog srpskog naroda. Albanci imaju neke šanse samo ako se orijentišu na miran, demokratski, politički put dijaloga". I onda sledi ovaj citat koji ste malopre prikazali, mogu i njega da pročitam, ako hoćete, ponovo: "Ako dođe do bombardovanja ..."

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne, ne. Možete da pročitate citat, ali pročitate onda i sledećih nekoliko rečenica na početku sledećeg paragrafa.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: "Ako dođe do bombardovanja od strane NATO-a, ako dođe do američke agresije, mi Srbi ćemo prilično stradati, ali Albanaca na Kosovu neće biti. Ne misle valjda Amerikanci ako nas napadnu da ćemo mi iza naših leđa trpeti naoružane bende i stanovništvo koje nije lojalno, koje jedva čeka da nas udari s leđa. Nećemo trpeti, pa neka oni vide šta će posle s njima".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, stanimo ovde. Slobodno možete da nam pokažete i bilo koji drugi pasus koji želite. Ipak, recite nam na osnovu onoga šta ste sada čitali, zašto neće da bude Albanaca na Kosovu?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ako dođe do američke agresije, do bombardovanja, stradaće, pre svega oni, pa onda i Srbi. Drugo, mi

imamo iskustvo bombardovanja Republike Srpske osiromašenim uranijumom. Sad imamo slučajeve i da se albanska deca rađaju sa dve glave i sa drugim genetskim deformacijama. Treće, ja ovde kažem da nećemo trpeti iza leđa naoružane bande ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To smo već čuli. Već smo prošli kroz taj materijal. Ja sad ovde samo pokušavam da vidim kako jedan kosovski Albanac koji sluša ono šta vi kažete može da dobije bilo kakav drugi utisak nego da se sprema njegovo izbacivanje. Možete li to da mi objasnite?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Prvo, ako im kažem da Albanci imaju šanse samo ako se orijentišu na miran demokratski politički put dijaloga. U protivnom rat, rat donosi uništenje, nesreću svima, a najviše njima na Kosovu i Metohiji. To je valjda jasno.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, nakon ovog odgovora idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Šešelj, zbog pitanja Kosova smo prešli sa 1991. godine na 1999. godinu. Sada ću da se vratim na 1992. godinu. Ono šta želim da kažem je sledeće: nas ne zanima samo vaš lični slučaj nego i društvo u kome ste delovali i šta ste tamo mogli da radite. Situacija je takva da vam je bilo dozvoljeno da širite mržnju putem slanja poruka šta će da se dogodi drugim nacionalnim grupama tokom celog tog vremenskog perioda. To je, dakle, naša tvrdnja tako da znate s čime ste suočeni. A sada želim da pogledamo na brzinu tri i li četiri dokazna predmeta. Za prevodioce, to bi bilo 23 ... U stvari, ne, pre nego što krenem dalje, nisam još tražio da se ovo uvrsti u spis. Pre nego što pređemo na tabulator 30 iz fascikle svedoka ... Drugi isečak iz "Ustaških fantazmagorija" molim da dobije dokazni broj.

SUDIJA ROBINSON: Da.

sekretar: 910.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sada za prevodioce idemo na 23g3. Na engleskom je to šesta strana od osam, a u originalu su to stranice 174 i 175. Ovo je, gospodine Šešelj, ako se ne varam, govor u Skupštini u Beogradu i prvi izvadak glasi ovako: "Ja vam još jednom ponavljam", jeste li to pronašli "ja vam još jednom ponavljam, po istom onom pravu po kome je Tuđman proterivao Srbe, i mi ćemo proterati Hrvate, a vi u Zagrebu istražujte koje je to pravo bilo, kada već nijedan glas protesta niste uputili protiv Tuđmanovih zločina, protiv proterivanja Srba i svega onoga šta se dešava na području ustaške Hrvatske, pre svega genocida nad srpskim narodom. Mi genocidne radnje nećemo primenjivati, jer to nama Srbima nije u krvi. Nećemo da vas ubijamo, razume se, ali ćemo lepo da vas spakujemo u kamione i vozove, pa se snalazite lepo u Zagrebu". I onda nešto govorite o tome da ćete da im date adrese napuštenih srpskih domova i tako dalje i sada sledeći pasus iz 7. aprila 1992. godine ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Treba li da ja pročitam?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja ću da vam postavim pitanje, a onda vi na to možete da odgovorite što je moguće brže. Dakle, zatim 7. april 1992. godine se kaže: "Dame i gospodo narodni poslanici, ova bura koja se digla u čaši nakon zahteva, mog ličnog i Srpske radikalne stranke da se primene mere retorzije i Hrvati isele iz Srbije zbog činjenice da je ogroman broj Srba pod pritiskom morao da napusti Hrvatsku, još me je više učvrstio u uverenju da je zahtev bio krajnje ispravan. Sama činjenica da su na to najžučnije reagovale izdajničke političke stranke u srpskoj javnosti, dodatno me u tome utvrđuje. A što se tih izdajničkih stranaka i njihovih rukovodstava tiče, poput jednog od predstavnika koji je malopre govorio, pa možda će biti najbolje rešenje kad toliko žale Hrvate da jednostavno sa njima posedaju u autobuse i kamione i sa njima u Zagreb". Dakle, evo, dva

puta u Skupštini jasno govorite o prislinom transportu Hrvata. Da li je to tačno? Dakle to je ono šta vam je tada bilo dozvoljeno da kažete i šta ste vi rekli.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Prvo, nije mi ništa bilo dozvoljeno. Moje je bilo pravo da kažem i to mi pravo niko nije mogao oduzeti. Ja sam ovde govorio kao narodni poslanik, ali pošto ste vi nekorektno ovo interpretirali, ja ću prvo da pročitam oba ova odlomka u celosti, ako Pretresno veće nema ništa protiv, jer su onda stvari jasnije. Da li dopuštate, gospodine...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možete li da nam objasnite, nemamo dovoljno vremena, možete li da objasnite u čemu je greška.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Šešelj, samo se skoncentrišite na ono šta mislite da je propušteno.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: U prvom citatu gospodin Najs, iako je to obeleženo ovde u dokumentu, propustio je da pročita moju poruku Hrvatima: "Dobićete čak i adrese napuštenih srpskih domova, kuća, stanova i uselite se u te domove, tamo je i nameštaj ostao i sve, a ovi odavde možete poneti, sve što vas je volja, sve šta je potrebno". To je namerno gospodin Najs propustio da pročita.

SUDIJA ROBINSON: Vi kažete da to onda menja smisao ostatka, da li vi kažete da ono šta je ispušteno, šta ste upravo pročitali, menja smisao i ako da, u čemu je onda promena smisla?

SVEDOK ŠEŠELJ: U tome što kad je Tuđman proterivao Srbe, nekoliko stotina hiljada Srba, onda im nije dozvolio ni najosnovnije delove svoje imovine da ponesu. Ostale su kuće i nameštaj i sva imovina. A ja ovde, zalažući se za retoriziju, kažem mogu da ponesu sve šta žele. Ovo nije nikakva tajna. U to vreme, to je trajalo nekoliko meseci kada je Srbiju preplavio talas srpskih izbeglica i prognanih Srba, Srpska radikalna stranka ...

SUDIJA ROBINSON: Dobro, shvatio sam. A sada, molim vas gde smo stali, gospodine Najs?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: On je hteo da ukaže na grešku u prevodu u drugom pasusu, ako sam ga dobro shvatio. Ja sam ga zamolio da to učini što je brže moguće. U čemu je ta druga stvar?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Potpuno ste propustili da pročitate kada ja govorim ovima da krenu u Zagreb, srpskim izdajnicima. "Tamo je demokracija, tamo će im lepo biti, pa šta ovde više traže u srpskoj javnosti? Očigledan je stav srpskog naroda, očigledno je njegovo mišljenje. Očigledno je oduševljenje s kojim je dočekan ovaj predlog. Pa zašta će im takva Srbija kad ih takva Srbija neće"? Ovde se obraćam srpskim izdajnicima. "Zašta će im takva Srbija kad ih ona ne shvata? Lepo idite Tuđmanu". Dakle, ovo je jedno inačenje za skupštinskom govornicom, obračun sa protivničkim strankama, a ono šta su činjenice to je da se Srpska radikalna stranka u to vreme zalagala za retorziju, to je tačno.

SUDIJA BONOMI: Da li retorzija znači prisilno uklanjanje i to je pitanje koje vam je postavljeno?

SVEDOK ŠEŠELJ: "Retorzija" znači "odmazda". Ako je Tuđman proterao Srbe, pa onda i Srbija treba proterati Hrvate. To je retorzija.

SUDIJA BONOMI: To je vaš stav. Vi, znači, zagovarate stav da bez obzira na to koliko su nedužni ti ljudi u Srbiji, njih jednostavno treba isterati zbog Tuđmanovog ponašanja?

SVEDOK ŠEŠELJ: Gospodine Bonomi, ovo je stav Srpske radikalne stranke ograničen na nekoliko meseci.

SUDIJA BONOMI: Da, to sam shvatio, hvala.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, molim da se to uvrsti u spis.

SUDIJA ROBINSON: Da.

sekretar: 911.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada 23(f), samo da istaknemo neke poente ...

SVEDOK ŠEŠELJ: Ako mogu da kažem. Je l' mogu, gospodine Robinson?

SUDIJA ROBINSON: Da, izvolite.

SVEDOK ŠEŠELJ: Ja ovde govorim kao narodni poslanik Srpske radikalne stranke, opozicioni poslanik, niko meni niti dozvoljava niti mi može zabraniti da ovo kažem u Narodnoj skupštini, jer ja vidim šta gospodin Najs inputira: da mi je gospodin Milošević dozvolio. Kakve on veze može imati s ovim? Znae, ako je to protivpravno ponašanje, onda je to moje protivpravno ponašanje i moje partije, ali nema veze sa gospodinom Miloševićem.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, želeo sam da zatražim da to razjasnite. Naime, kad je reč o tezama Tužilaštva, da li vi očekujete da Pretresno veće mora iz govora svedoka u Skupštini i drugde da izvuče zaključak, dakle kad je reč o spominjanju prisilnog proterivanja Hrvata, da li vi od nas očekujete da dođemo do zaključka da su isti stav zastupali drugi članovi zajedničkog zločinačkog poduhvata, uključujući i gospodina Miloševića?

TUŽILAC NAJS: Da, to će verovatno da bude ono šta ćemo mi da očekujemo od vas da zaključite. Međutim, u ovom trenutku, putem ovog svedoka ja moja pitanja ograničavam na tvrdnju da se on nalazio u društvu u kome mu je bilo dozvoljeno od strane vlasti da takve stvari govori, da je njegov odnos sa optuženim imao dobrih i loših faza i da je optuženi znao za dozvolu svedoku da kaže takve stvari i stvara okolnosti u kojima se počinjavaju takva krivična dela. Istio tako, želim dobro da podsetim Pretresno veće na prethodni iskaz

jednog svedoka o mehanizmu genocidnih zločina, gospodina Zvana (Ton Zvaan). Prema tome, to su dve stvari: prvo, takvi materijali su postojali u režimu kojim je upravljao ovaj optuženi, a druga faza zaključka je nešto šta ćemo možda od vas zasebno da tražimo da uradite.

SUDIJA ROBINSON: Moraću to veoma pažljivo da razmotrim.

SUDIJA BONOMI: Ali u ovom slučaju imamo takođe i odgovor predsednika Skupštine koji kaže da to šta svedok govori, da je protivno Ustavu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sada bih želao da pogledamo kratak izvod iz knjige "Politika kao izazov savesti", objavljena ne znam tačno kada ... Intervju je od 22. aprila 1992. godine, samo jedan kratak pasus, on je označen sa strane. Vi ste rekli sledeće: "Hrvate bih proterao iz više razloga. Prvi i osnovni je taj što su Hrvati krajnje nelojalni stanovnici Srbije, zato što je ogromna većina njih u članstvu Hrvatske demokratske zajednice ili u funkciji njenih spoljašnjih saradnika i što sve čine da destabilizuju unutrašnje prilike u Srbiji. Hrvati su se, zatim, pokazali kao neposredni saradnici ustaša. Omogućavali su im prebacivanje iz Vukovara za Mađarsku (Hungary), preko Bačke. Dalje, moramo da primenimo mere retorizije prema Hrvatima, jer je Tuđman proterao 160.000 Srba". Jedino pitanje u vezi s ovim je sledeće: ovde izgleda da ne pravite razliku i da govorite o svim Hrvatima. Ova je knjiga objavljena u Beogradu 1993. godine.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne, ovde ne govorim o svim Hrvatima. Ovde govorim samo o Hrvatima koji žive u Srbiji i nabrajam koje karakteristike imaju ti Hrvati koje bih ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, u pravu ste, svim Hrvatima koji žive u Srbiji. Znači bilo koji Hrvat koji živi u Srbiji i koji sluša ovaj govor, slušajte me, čekajte, bi shvatio da vi kažete da ćete vi da isterate Hrvate, kao takve, uopšte, ovako kao što tu piše.

SUDIJA BONOMI: Ali on se već sa tom tvrdnjom složio da Hrvate koji žive u Srbiji sve treba isterati.

TUŽILAC NAJS: Molim da se ovo uvrsti u spis.

SVEDOK ŠEŠELJ: Vidite, ovo šta vi niste pročitali: "Dalje moramo primeniti mere retorzije prema Hrvatima, jer je Tuđman proterao 160.000 Srba." To ste valjda pročitali. A onda ja kažem: "Toliko je zvanično registrovano, mada pretpostavljamo da je taj broj duplo veći, jer se mnogi nisu prijavljivali kao izbeglice, Srbi, nego su se smeštali kod rođaka i prijatelja. Mnogo je, uz to, Srba iz Hrvatske izbeglo u inostranstvo. Te Srbe moramo negde smestiti, udomiti, zaposliti i životno obezbediti. Nemamo dovoljno novca da podižemo nove zgrade i čitava naselja, da otvaramo pogone, radna mesta i slično ..."

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

TUŽILAC NAJS: Molim da se tu uvrsti u spis.

sekretar: Dokazni broj 912.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeći kratak insert, 23.g.2, za prevodioce. To se odnosi na Hrtkovce gde ljudi koji sebe smatraju Hrvatima moraju odatle da odu. Tačno je, gospodine Šešelji, da oni ljudi koji su sebe smatrali Hrvatima, da su otišli posle vašeg govora od 6. maja 1992. godine.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Nijedan Hrvat nije proteran iz Srbije. Otišao je određen broj Hrvata, ali svi su prethodno sudski zamenili imovinu sa već proteranima Srbima, a u zamenu imovine posredovala je rimokatolička crkva, tako što bi prvo preko svojih kanala ustanovila da li je čitava napuštena srpska imovina u Hrvatskoj, pa samo u tom slučaju sklapani su ugovori o zamenu. Jedno je moj stav, a drugo je činjenica da iz Srbije niko nije bio proteran, a da sam se ja zalagao za retorziju kao odmazdu prema postupcima Tuđmanovog režima, to je

besprekorna činjenica.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste pročitali imena nekih od onih koji su trebali da odu i evo sada vašeg objašnjenja šta ste, zapravo, uradili.

(Video snimak)

Vojislav Šešelj: To je jedna stvar. Druga stvar, što se tiče onoga što se navodi u optužnici, lažu, ja ću dokazati da lažu. Ja u Hrtkovcima nisam prozivao Hrvate koje treba proterati nego sam pročitai spisak Hrvata koji su otišli u Hrvatsku i služili u Zboru nacionalne garde.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS: Pustiću ovo ponovo.

(Video snimak)

Vojislav Šešelj: To je jedna stvar. Druga stvar, što se tiče onoga šta se navodi u optužnici, lažu, ja ću dokazati da lažu. Ja u Hrtkovcima nisam prozivao Hrvate koje treba proterati nego sam pročitao spisak Hrvata koji su otišli u Hrvatsku i služili u ustaškom Zboru nacionalne garde. Proterivanja nije bilo, a što se tiče mojih izjava, ja ih nisam iznosio kao čovek vlasti, već kao čovek opozicije.

(Kraj video snimka)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jeste li vi čitali ta imena, bez obzira na to čija su to imena bila, kako biste ohrabрили druge da odu?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Nisam ja nikakva imena čitao, ali je aktivista Srpske radikalne stranke koji je govorio na mitingu pre mene, pročitao nekoliko imena Hrvata koji su otišli iz Hrtkovaca u Hrvatsku i postali pripadnici Zbora nacionalne garde.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Rekli ste ovde u ovom insertu da ste proči-

tali neki spisak sa imenima. Da li jeste ili niste?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Nisam ja pročitao, pročitao je član moje stranke, a to je isto kao da sam ja pročitao, jer ja sam stajao pored njega dok je čitao. I ja ovde objašnjavajući, nemam vremena da objasnim detalje. Međutim, ja stojim iza tog spiska, a to je član moje stranke koji je stajao pored mene pročitao. Mi imamo snimak mitinga iz Hrtkovaca. Kompletan sadržaj ja sam objavio u knjizi "Đavolov šegrt, zločinački rimski papa Jovan Pavle II". Vaša kolegini- ca je imala u rukama tu knjigu, jer sam je predao mom Pretresnom veću povodom neke druge stvari. Imam kompletan sadržaj tog mitin- ga ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ali pošto je član moje stranke, to je isto kao i da sam ja pročitao i ja stojim iza tog čitanja. Nemam ja strpljen- ja novinaru da objašnjavam detalje.

SUDIJA ROBINSON: Zaustavite se. Hvala, gospodine Šešelji. Čuli smo odgovor.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Šta se moglo da očekivate kao posledicu čitanja tih imena? Da li da ljudi odu ili da ostanu?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ti ljudi su bili već odavno otišli, čija su imena pročitana.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Aha, shvatam. Da li je to trebalo da se izvede na civilizovan način, to uklanjanje ljudi iz Hrtkovaca, u smislu u kome vi upotrebljavate taj izraz "civilizovan".

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Čudi me što vi niste pribavili tekst ili snimak tog mitinga, pa da razgovaramo konkretno o činjenicama. To je predizborni miting, ja obećavam šta ćemo uraditi ako dođemo na vlast: izbeglim Srbima davaćemo adrese Hrvata da im se obrate da idu i da kažu, "evo, naša imovina je tamo, vaša je ovde, da menjamo". Ja to kažem u tom govoru. Čudi me da vaša kolegini- ca ...

SUDIJA ROBINSON: Usporite malo, gospodine Šešelj.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A šta se desilo sa onima koji nisu želeli da se menjaju? Da li su oni morali da odu i bez toga?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Niko nije išao, a da prethodno nije menjao imovinu i sudski overio zamenu i redovno su svi Hrvati iz Srbije dobili imovinu veće vrednosti od one koju su ostavljali, to vam garantujem. I garantujem da nemate nijednog jedinog Hrvata da navedete ko ji je proteran iz Srbije.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, molim da se i ovo uvrsti. Imam još jedan dokument na ovu istu temu.

SUDIJA ROBINSON: Da, to je broj 913.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodin Šešelj, pogledajte sada ovaj odlomak, tačnije insert 23.g.3.4. To je jedan duži odlomak. Samo ću da se bavim jednim kratkim delom. U dodatnom ispitivanju, optuženi može ponovo da pokrene to pitanje ako želi i da uzme veći deo, ali ovo je odlomak iz vaše knjige i na stranici 701, izvinjavam se, na stranici 280 u vašem tekstu, vidite pominju se Hrtkovci, "civilizovana razmena stanovništva". Rekli ste: "Trebalo je da se to obavi civilizovanije nego što je, zapravo, urađeno, ali u svakom slučaju zadovoljni smo rezultata. Hiljade srpskih porodica su našle smeštaj u nekoj meri. Dobile su stanove i kuće u Hrtkovcima, koji se sada zovu Srbislavci. Šta je to bilo manje civilizovano, nego što je planirano? Molim vas, recite nam.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Bilo je negde incidentnih situacija, jer velika masa srpskih izbeglica je zapljusnula Srbiju i te srpske izbeglice su najviše došle u Vojvodinu i masovno su se pojavljivali u mestima gde su živeli Hrvati i sporadično su se dešavale incidentne situacije koje smo mi osuđivali, koje nismo prihvatili. Ali one se u jednoj uzavreloj atmosferi nisu mogle izbeći. Ali ja bih voleo, gospodine Najs, da se ovo pročita sve šta ste vi obeležili i onda bi bilo sve jasno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A ko je podgrevao tu atmosferu, ako ne vi?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne, mi nismo atmosferu podgrevali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A ko je onda? Da li jeste ili niste podgrevali situaciju svojim govorima, onakvim kakvi su bili?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Nismo podgrevali. Zalagali smo se da proterani Srbi iz Hrvatske menjaju imovinu sa Hrvatima iz Srbije. I to možete iz svih mojih nastupa da vidite.

TUŽILAC NAJS: Molim da se ovo uvrsti u spis.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Bilo je nekoliko incidenata da je intervenisala policija i vinovnici su osuđeni. Ja znam za dva slučaja da su vinovnici osuđeni.

SUDIJA ROBINSON: Čuli smo vaš odgovor, čuli smo vaš odgovor.

sekretar: To će da bude 914.

SUDIJA ROBINSON: 914.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Preći ćemo sada na Srebrenicu, ne na 1993. godinu, već 1995. godinu. Podsetite nas još jednom, molim vas, kakav ste vi imali položaj u društvu te godine? Šta ste tada radili?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: 1995. godine sam bio robijaš pod vlašću gospodina Miloševića.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koliko dugo?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Bio sam ... Zatekla me Nova godina u zatvoru, ukupno četiri meseca, pušten sam 9. januara, a negde 3. juna sam ponovo uhapšen u Gnjilanu (Gjilan) sa svojim najbližim saradnicima i opet dva meseca bio u zatvoru.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste nam rekli šta znate o događajima u Srebrenici. Je li tako? Kao zamenik predsednika Vlade, vi ste se intenzivno bavili tim pitanjem, je li tako? Već ste nam rekli da je samo 1.000 ljudi ubijeno, kažem "samo" 1.000 ljudi i da je iza svega toga fran-

cuska obaveštajna služba. I mislim da sam vas zamolio prošle nedelje da nam ukažete na bilo koja dokumenta, mislim na originalne dokumente i mislim da je vaš odgovor bio da to ne možete da uradite, da ne možete da nam date originalne dokumenti koji bi potkrepili tu vašu tvrdnju o francuskoj obaveštajnoj službi.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Mogu vam reći gde možete da ga pronađete. U holandskom parlamentu je podnet dokument u kome se, prema procenama holandskih oficira, tvrdilo da je oko 1.000 muslimanskih ratnih zarobljenika streljano. I kao potpredsednik Vlade dobio sam službeno takvu informaciju od naših nadležnih službi, ali ja taj dokument nemam sad u rukama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam molim vas, kao zamenik predsednika Vlade, osim tog dokumenta o kome ste maločas govorili, da li je bilo nekih pokušaja da se sazna šta se desilo u Srebrenici, počev od kada, ko je vršio te istrage ili raspitivanja i kakvi su izveštaji usledili?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ja ne mogu da vam govorim o radu istražnih organa, jer u to nisam upućen. Vi ste imali ovde jedan konkretan dokument koji se odnosio na Erdemovića, ali mogu da vam kažem šta sam ja sa svoje strane, samoinicijativno, kao potpredsednik Vlade činio, a šta sam činio i u ranijem periodu dok još nisam bio potpredsednik Vlade da bih se što detaljnije informisao o zbivanjima u Srebrenici. Dakle, kao potpredsednik Vlade zadužen za privredu i finansije, ja nisam imao resorne nadležnosti prema pravosuđu, tako da nisam mogao da se direktno upuštam u njegov rad, ali sam kao potpredsednik Vlade nastojao, na sve moguće načine koji su mi bili dostupni, da saznam što više detalja o zbivanjima u Srebrenici.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To ste nam već rekli, ali ja bih hteo da odgovorite na moje pitanje pre svega, a onda ću možda da vam postavim neko drugo pitanje na koje ste već odgovorili ovim što ste rekli. Ovo šta ste sada rekli, nije odgovor. Kakvi su pokušaji učinjeni da se dobije informacija o Srebrenici u to vreme, ko je činio te napore, kakvi su izveštaji usledili? To je jednostavno pitanje za nekoga ko je

bio u Vladi.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Mene je kao potpredsednika Vlade informisala Služba državne bezbednosti o svojim naporima da se sazna puna istina o Srebrenici. Imali smo u Vladi redovni sistem informisanja predsednika i potpredsednika Vlade. Imali smo dnevne informacije Službe državne bezbednosti, periodične ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To smo čuli. Sačekajte. Upravo smo na pragu da čujemo odgovor. Stanite malo. Znači, informisala vas je Služba državne bezbednosti o svojim pokušajima da sazna punu istinu. Tako je. Znači koji su to napori činjeni od strane Službe državne bezbednosti da se sazna cela istina i kavi su izveštaji usledili, ako ih je bilo?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Kakvi su napori, kako je to rađeno, o tome nas Služba državne bezbednosti nije informisala. Ti dnevni izveštaji su bili jedna, dve, najviše tri strane o raznim zbivanjima. Nekad su navođeni izvori pod šifrom, a nekad u formi opštih saznanja. Dakle, ja ne mogu da se upuštam u metodologiju saznanja Službe državne bezbednosti, ali mogu u podatke kojima sam raspolagao kao potpredsednik Vlade, informisan od strane te službe.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zašto ne, zašto da ne?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Kako zašto da ne?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zašto vi ne možete da ulazite u metodologiju i da nam kažete šta su oni radili? Da li vi želite da kažete ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Nama su izveštaji Službe državne bezbednosti stizali nepotpisani, sa oznakom "državna tajna", "poverljivo", koji je stepen poverljivosti i pečatom. I u zatvorenom kovertu naglašeno, čim se pročita da se vraća istog dana. I ti izveštaji nisu čuvani u Vladi, nego istog dana vraćani kurirskom vezom. Ne mislite valjda da je služba bila raspojasana prema svim ministrima, prema svim članovima Vlade, pa sve davala informacije kako ona radi? Pa kako bi onda opstala ta služba?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možemo li da podelimo jedan dokument

koji je u tabulatoru 119 i da se stavi na grafoskop? Ovo je jedan dokument iz naše kancelarije Tužilaštva, gde smo mi tražili ... To je na engleskom, mora da bude na engleskom bojim se. Mi smo tražili od Vlade Srbije i Crne Gore u novembru 1993. godine, pošto ste izručeni, da nam pruži sve dokumente izveštaje i memorandume kad god da su sastavljeni, a odnose se na situaciju u samoj Srebrenici i okolini između 1. aprila i 31. decembra 1995. godine, a to uključuje i one dokumente koji potiču iz Generalštaba Vojske Jugoslavije, saveznog Ministarstva odbrane, obaveštajne službe vojske, RDB-a i RJB-a, tačnije Resora javne i državne bezbednosti MUP-a Republike Srbije. Po vašem svedočenju, ako je bilo nekih obaveštajnih izveštaja koji su pripremljeni u vezi sa Srebrenicom onda bi trebalo da su nam ti izveštaji dostavljeni u okviru ovog zahteva, zar ne?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Prvo, gospodine Najs, meni nije jasno kome sam ja to izručen i kada sam izručen? Vi kažete da sam ja nekom izručen. Ja nisam nikome izručivan. Drugo, ovi dokumenti Službe državne bezbednosti su postojali u vreme kad sam ja bio potpredsednik Vlade. Kakva im je dalja sudbina, ja ne znam. Ja znam samo za jedan podatak: da je ogromna količina dokumenata Službe državne bezbednosti posle 5. oktobra 2000. godine, spaljena u Institutu bezbednosti u Beogradu. To je do mene došlo. Šta je spaljeno i kako, kako bih ja to mogao znati? A uostalom, danas su na vlasti u Srbiji vaši, vaši miljenici. Kako to da vam oni ne izađu u susret? Ne mogu ja vama da odgovoram ovde zato što ljudi koje su vaše gazde postavili na vlast u Srbiji neće da udovolje vašoj volji. Šta ja imam s tim?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Stanite malo, gospodine Šešelj. Ja želim da vas pitam sledeće i molim da mi date odgovor. Ako je tačno ovo šta ste vi rekli u svedočenju i uz ogradu da je to šta ste vi rekli spaljeno i uništeno, ako je vaše svedočenje istinito, onda je ovaj dokument trebalo da rezultira nekim izveštajima, zar ne, zato što vi kažete da ste videli izveštaje koji vam omogućavaju da pred ovim Sudom, posle davanja svečane izjave, kažete sudijama da osim hiljade ratnih zarobljenika koji su poginuli zbog delovanja jednog diverzantskog

odreda, ništa drugo se nije desilo, a ono šta se desilo, uradili su Francuzi. Znači treba da postoji neki materijal u prilog tome, zar ne?
SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne. Zašto bi to značilo? Da sam ja 17. novembra 2003. godine kojim slučajem bio predsednik savezne Vlade i da sam dobio ovo vaše pismo, ja bih vam odgovorio: “S vama nećemo da sarađujemo i ne damo vam ništa”. Ja bih tako odgovorio da sam bio predsednik Vlade.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Šešelj, vi ste nam predstavili jednu verziju događaja u Srebrenici i važno je, čini mi se, da razmotrimo apsolutno sve šta je moguće da se nađe, a što možda ide u prilog toj verziji događaja. Tužilac upravo pokušava da utvrdi kakav materijal postoji u prilog toj verziji. Zar vi ne vidite da je u svačijem interesu koji je vezan za bivšu Jugoslaviju da pruži materijal koji bi mogao da potkrepi tu verziju koju ste vi izneli?

SVEDOK ŠEŠELJ: Gospodine Bonomi, ali on mi postavlja pogrešna pitanja na koje više provocira moj prkos i inat, nego što želi pravi odgovor. Ako on sumnja da sam ja kao potpredsednik Vlade imao ta dokumenta u rukama, onda on treba da kaže da sumnja. Ako on veruje da sam ja imao ta dokumenta, ja mogu prema mom sećanju govoriti o sadržaju nekih od tih dokumenata, a ja iz svoje kože ne mogu iskočiti.

SUDIJA BONOMI: On pokušava da suzi taj materijal i ja moram da kažem u vezi sa tim odgovorom koji ste dali da, da ste primili te dokumente, što je standardna terminologija, vi biste rekli da ne želite da sarađujete i da nećete ništa da pružite Sudu. Kakav je to stav za jednog odgovornog političara ili onog ko se takvim smatra?

SVEDOK ŠEŠELJ: Ja sam upotrebio kondicional, gospodine Bonomi. Da sam u tom trenutku bio predsednik savezne Vlade, moj bi stav bio da je ovaj Sud nelegalan i da neću s njim da sarađujem. Da sam bio, ali nisam bio, na žalost. To je jedan stav. Možemo ga sada apstrahovati. Drugo, ja tvrdim da su se naše službe bezbednosti bavile prob-

lemom Srebrenice i da su ispitivale šta se tačno desilo u Srebrenici. Ja to tvrdim, vi možete da mi verujete ili da mi ne verujete, šta ja sad mogu, iz kože da iskočim, ne znam šta da radim?

SUDIJA BONOMI: To razumem, ali zar ne možete da nam ukažete ni na kakav materijal do koga mi možemo da dođemo svojim sredstvima, a koji bi išao u prilog onoj verziji koju ste vi ovde izneli?

SVEDOK ŠEŠELJ: Gospodine Bonomi, vi možete da proverite u Srbiji, imate dovoljno resursa, Tužilaštvo ima, imate dovoljno svojih agenata, možete da proverite da je Služba državne bezbednosti najvišim državnim funkcionerima, vrlo uskom krugu ljudi dostavljala dnevne informacije o raznoraznim svojim saznanjima. To se može proveriti da je takva vrsta komunikacije postojala. Postojali su periodični izveštaji. S vremena na vreme smo dobijali i od vojne službe bezbednosti određene informacije ako su oni smatrali da je to značajno za Vladu Srbije. Tako smo dobili informaciju da su Momčilo Perišić i Jovica Stanišić vrbovani da rade za CIA (Central Intelligence Agency). To smo dobili od vojske. Od vojne službe bezbednosti. Ja ne znam da li je to tačno ili nije, ali sam imao u rukama papir i čitao ga i na osnovu toga smo doneli odluku da se smeni Stanišić.

SUDIJA BONOMI: Sad trenutno ne razgovaramo o tome, gospodine Šešelj. Mi smo čuli vašu priču, vašu verziju i ja sam primio k znanju to šta ste rekli, na osnovu čega vi iznosite tu verziju. Ja pokušavam da utvrdim da li postoji nešto opipljivo do čega može da se dođe što ide u prilog tome, što bi moglo da potkrepi tu verziju i čini mi se da vi upravo odgovarate da ne znate da takav materijal postoji. I pretpostavljam, a ovo je pitanje, pretpostavljam da nije bilo nikad jedne otvorene transparentne istrage u Srbiji o događajima u Srebrenici?

SVEDOK ŠEŠELJ: Gospodine Bonomi, po zakonima Srbije, istragu sprovodi sud, a policijske službe, razne, civilna policija, vojna policija, tajna služba i tako dalje, one se bave prikupljanjem informacija. Prikupljanje informacija nije istraga. Te informacije imaju različit ste-

pen pouzadosti, pa nam nekada kažu "izvor pouzdan", pa nam kažu "izvor relativno pouzdan", pa "izvor nije sasvim pouzdan" i "izvor nekad pouzdan, nekad nije" ili "izvor delimično pouzdan", "izvor nepouzdan". To su oznake koje nosi svaka informacija.

SUDIJA BONOMI: Koliko sam ja shvatio, kada je istraga obavljena, došlo je do promene politike i doneta je odluka da se oslobode ljudi za koje vi kažete da su bili umešani. Znači nikad nije bilo nekog otvorenog i javnog ispitivanja tog pitanja u Srbiji?

SVEDOK ŠEŠELJ: Istraga je pokrenute negde, zvanično, kad smo već imali nešto u rukama, a imali smo osumnjičene, poput Pelemiša, poput ovoga Petrušića i tako dalje, petorica čini mi se da su bila, ne mogu se sada tačno setiti. Onda je istraga pokrenuta. To je negde početak 2000. godine, ako me sećanje dobro služi. Tad smo već imali nešto opipljivo. Istraga je ta komplikovana. Neka saznanja smo objavili u javnosti. Gospodin Najs o tome ovde ima potvrdu da sam ja o tome govorio mnogo pre saveznog ministra. O tim stvarima. Ne sve detalje, ali ponešto. On ima iz ovih knjiga to. E sad, mi vodimo tu istragu i želimo da je okončamo do kraja, da bude kompletna i da procesuiramo. Dolazi do promene vlasti, do puča, ti ljudi se iznenada puštaju iz zatvora, a izriču im se simbolične kazne za beznačajna dela, tačno koliko su proveli u zatvoru da im država ne bi plaćala nadoknadu.

SUDIJA BONOMI: Nisam hteo da samo ponovite ono šta ste već rekli. Shvatio sam. Nemam više pitanja, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Mogu li ja da zamolim da se ovom dokumentu da broj dokaznog predmeta?

SUDIJA ROBINSON: Da.

sekretar: 915.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sad bismo da podelimo sledeći dokument. To je za prevodiocce broj 120, ima nekih dokumenata, znači, u prilogu. Ovo je odgovor Ministarstva inostranih poslova Srbije i Crne Gore. Tu imamo spisak devet dokumenata, izveštaj komande Prve armije, drugi izveštaj komande Prve armije, periodični izveštaj komande Druge armije, izveštaj Užičkog korpusa, informacija Uprave za informisanje Generalštaba Vojske Jugoslavije, perodični izveštaj komande Druge armije o stanju i događanjima na granici, dnevni izveštaj Desete kontraobaveštajne službe i tako dalje, dokumenti iz Uprave bezbednosti Vojske Jugoslavije. Imamo ove dokumente, ako želite da ih pogledate. Sada ne želim da na to trošimo vreme. Da li je ijedan od ovih dokumenata onaj na koje ste se pozivali kada ste rekli uvaženim sudijama svoju verziju o Srebrenici?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ne verujem da je bio ijedan od ovih dokumenata, jer to šta smo mi dobijali nisu bili ovakvi izveštaji. Mi smo dobijali prerađene informacije, znači informacije ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Pazite, dobijemo, na primer, dva lista papira ili tri lista papira, pa je na pola strane jedna informacija prerađena o određenom pitanju. Druga polovina strane je već sasvim druga informacija o sasvim ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Stanite, stanite ...

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: A ovakva vojna dokumenta nikad nismo dobijali.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Najs, ovaj zahtev od novembra 2003. godine, da li je to prvi zahtev koji je kancelarija Tužilaštva uputila da bi dobila ovaj materijal?

TUŽILAC NAJS: Ne mogu da kažem da li je to prvi zahtev, mogu da proverim, ali to je prvi u ovoj seriji zahteva.

SUDIJA BONOMI: Zar niste mogli ove zahteve da pošaljete ranije?

TUŽILAC NAJS: Da, mislim da možemo da nađemo i ranije detaljne zahteve za određenim dokumentima. Da li možemo sada da pogledamo dokument 121, molim ujedno da se uvrsti prethodni dokument. To su jedini dokumenti koje je pružila Vlada Srbije i Crne Gore.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Koja je osnova za uvrštenje ovog dokumenta?

TUŽILAC NAJS: Dve osnove. Prvo, dokumenti koji dolaze od Vlade mogu da se uvrste bez tehnikalija i svedoka koji će da ih identifikuje. S vremena na vreme, kao deo odgovora na vaše prvo pitanje, radi se o tome da smo mi pokušavali da identifikujemo te dokumente. Ja jednostavno želim putem svedoka da saznam šta je od onoga šta je on spomenuo nama dostupno. Drugi deo je to da je svedok nama rekao da su njemu pokazani svi dokumenti. Mi pokušavamo sada preko njegovih odgovora da saznamo koji to dokumenti, prema njegovim tvrdnjama, postoje na osnovu kojih je on formirao svoje mišljenja o ovoj temi. On je sada pogledao indeks dokumenata i izrazio provizorni stav da dokumenti o kojima je govorio nisu na tom indeksu. Prema tome, to je važno, nama to daje mogućnost da pronađemo preosatlje dokumente. U svakom slučaju mi ovde možemo da vidimo šta postoji, šta je rečeno u vezi sa ovom temom u ono doba.

SUDIJA ROBINSON: Nisam razumeo drugi deo vašeg odgovora, gospodine Najs. Ako on kaže da ovo nisu dokumenti, kako onda to može da bude osnova za uvrštenje?

TUŽILAC NAJS: Mislim da se time identifikuje kategorija dokumenata na koje se on sada oslanja. Vidimo da se nije oslanjao na ove dokumente budući da oni ne sadrže ništa, čak ni potencijalno relevantno. Mi ovo prezentujemo kroz ovog svedoka, na šta imamo pravo, štaviše i obavezu, mi vam izlažemo sliku za koju ćemo kasnije najverovatnije

da iznesemo argumente da ili tada ništa nije postojalo ili ...

SUDIJA ROBINSON: Ja razumem šta vi pokušavate da uradite, samo me zanima imali tu osnove?

SUDIJA KVON: Zanima me šta Odbrana misli o tome.

ADVOKAT KEJ: Ovaj svedok je bio lišen slobode u vreme kad je poslat ovaj zahtev, tako da ne vidim kako bi on mogao da nam bude od pomoći.

SUDIJA BONOMI: Ali sigurno je nemoguće da se razume odgovor na pitanje ukoliko nemate taj dokument. Ovo nije jedan od dokumenata koji će da bude korišćen za ispitivanje verodostojnosti ili pouzdanosti ili koji ide u prilog tezama Tužilaštva. Nama to samo omogućava da vidimo kada je zahtev postavljen i kakav je odgovor dobijen. Ja pretpostavljam, dakle, da je odgovornost tužioca ta da ukoliko nešto tako postavi, da pokaže da je odgovor koji je dobijen, odgovor u kome se ne spominje ništa o čemu je govorio ovaj svedok.

ADVOKAT KEJ: Ali ja mislim da on ovde ne može da bude ni od kakve pomoći u vezi s tim, u vezi sa odgovorom Vlade čiji on tada čak nije bio ni član. To su materijali nastali nakon što je on ovde bio u pritvoru. Sigurno bi bilo bolje kada bismo se bavili relevantnijim materijalima koji su nastali u vreme kad je on imao neku odgovornost, kad je imao neku funkciju.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću? Nešto o ovoj temi?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovi dokumenti koji su poslani iz Beograda na zahtev gospodina Najsa su verovatno materijali kojima raspolažu, pre svega izgleda iz vojnih arhiva i ovo šta gospodin Najs kaže da ovde nema ništa šta bi bilo potencijalno relevantno o Srebrenici nije tačno, jer ovde je u ovom dokumentu više dokumenata. Imate, znači, izveštaj komande Prve armije koji obuhvata sva područja, pa onda granica

prema Republici Srpskoj Krajini, piše, pa onda granica prema Republici Srpskoj u kojoj se navodi aktivnost posmatračke misije Ujedinjenih nacija "Alfa" i tako dalje i šta se sve događa, ali to je 1995. godina, 1995. godina, april. Posle imate, ovo je jedan obiman dokument, redovni, vojni, posle imate 7. juni gde se takođe pokazuju neki izveštaji šta se vidi sa naše teritorije, pale su neke granate na našu teritoriju i tako dalje. Ovde se vidi iz ovoga, da naši organi uopšte nemaju uvid u ono šta se događa preko granice i da govore i izveštavaju o onome šta se događa na našoj strani, jer na našoj strani povremeno padaju neke granate. Da imaju uvid u ono šta se događa preko granice, oni bi to napisali. Zbog toga je to relevantno.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, da li sam vas dobro shvatio da vi nemate prigovora na to da se to uvrsti u spis, mislim na ove dokumente.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Memam prigovora da se uvrste u spis. Pogledajte, molim vas, gospodine Robinson, imate komanda Druge armije 17. jula ...

SUDIJA ROBINSON: Dobro, dobro, gospodine Miloševiću. Onda je to to i to se uvrštava u spis po tom osnovu.

TUŽILAC NAJS: Evo, samo da završimo s ovim dokumentima.

sekretar: Ovo će da nosi broj 916.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hajde da sada pogledamo dodatni zahtev za pomoć, to je tabulator 121 za prevodioce i već je podeljen. Videćete, ako ovo pročitate, gospodine Šešelji, da se ovde primaju na znanje prethodni odgovori, da se kaže da je prvi zahtev bio dovoljno širok da se obuhvati više državnih organa i zatim se kaže da treba preduzeti napore kako bi se Tužilaštvu dali relevantni i promotivni materijali, kaže se šta je sve Tužilaštvo uradilo, Tužilaštvo zatim traži da se navede koju su dokumenti preduzeti kako bi se udovoljilo prvobitnom

zahtevu. Zatim se traži da se navode imena institucija, ispitanih institucija i ako sada pređemo na tabulator 122, vidimo da je to odgovor od 4. novembra ...

SUDIJA ROBINSON: Samo trenutak, gospodine Najs.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, nastavite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovaj dokument datiran je 4. novembra, tu se potvrđuju dodatni zahtevi, u drugom paragrafu stoji da postupajući po urgencijama Tužilaštva, prosleđen je predmetni zahtev Ministarstvu odbrane Srbije i Crne Gore i Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije od kojih je dobijem odgovor da navedene institucije ne raspolažu dugim saznanjima u vezi sa događajima oko Srebrenice, osim onih koje su već dostavljene kancelariji Tužilaštva. Zatim se dalje kaže da se Komisija za Srebrenicu Vlade Republike Srpske obratila Srbiji i Crnoj Gori sa sličnim zahtevom kao i Tužilaštvo i da je tim povodom ovo ministarstvo od šireg kruga institucija zatražilo predmetnu dokumentaciju. U odgovoru je dobijena samo dokumentacija koja je već dostavljena Tužilaštvu. Dakle, to se svodi zapravo na to da onih devet dokumenata koji su te vlasti poslale uz prethodni zahtev, da je to sve šta smo dobili od tih vlasti i moram da kažem još jednu stvar, kad ste me već pitali za relevantnost tih materijala, to je nešto šta sam morao ranije da kažem i zahvaljujem se gospođi Uerc-Reclaf što me je podsetila da to sada kažem ... Zaključak koji bi sudije trebalo da izvuku iz činjenice da su dostavljeni samo ovi dokumenti, ovih devet dokumenata je da vaša tvrdnja da postoji neki drugi dokument jednostavno nije istinita. Da li shvatate šta kažem?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ja shvatam šta vi kažete, možda oni više i ne postoje, ali ja tvrdim da sam imao u rukama nekoliko vrsta dokumenata u kojima naše službe bezbednosti tretiraju pitanje Srebrenice. Da li oni danas postoje ili ne, to je već druga stvar. Da je bilo dnevnih informacija o njihovim saznanjima, da je bila periodična

informacija, da je bila analitička informacija, dakle analiza ukupnog događaja, to je činjenica. E sad, ako to više ne postoji, ako vama Vuk Drašković kaže kao ministar da to više ne postoji ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala, u redu, hvala. Dobili smo vaš odgovor.

TUŽILAC NAJS: Molim da se prethodna dva dokumenta uvrste u spis po istom osnovu.

(Pretno veće se savetuje)

TUŽILAC NAJS: Imamo još jednu kratku temu pre nego što završimo sa radom.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Ovo ćemo da razmotrimo preko noći. Još jedno pitanje pre pauze.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jedna kratka stvar. Molim da se na grafoskop stavi jedna fotografija sa video snimka "Škorpiona". Želeo bih da to pogledamo. Ovo je fotografija sa video snimka za koji je rečeno da pokazuje kako su neki mladići koji dolaze s područja Srebrenice odvedeni na područje blizu Trnova, na pogubljenje. A sada pogledajte, molim vas, ovaj dokument. To je jedan od vaših podnesaka Sudu. Evo šta ste rekli ovom Sudu u vezi sa tim video snimkom. Govorite o Nataši Kandić i kažete, prevod sa engleskog: "Ona je Pretresnom veću poznata kao osoba koja je Tužilaštvu dostavila namešteni dvanaestominutni film sa scenama ljudi u koje se puca, navodno u blizini Trnova, što je predstavljeno kao da se odnosi na Srebrenicu. Da je snimak prikazan u celosti, moglo je da se vidi kako navodne žrtve ustaju i ruke im se odvezuju. Tužilaštvo nije u celosti pokazalo taj snimak i to namerno, iako dobro zna da je snimak namešten da su ga snimala dva snimatelja na osnovu posebnog filmskog scenarija. Tužilaštvo zna za

te izmene budući da se u njegovom posedu nalazi kompletan snimak. I upravo zato Tužilaštvo nije zatražilo da se to uvrsti u dokazni spis, jer bi to otkrilo prevaru Tužilaštva." Gospodine Šešelj, najmanje trojica od tih ljudi na tom snimku koji se vide kako hodaju su do sada identifikovani od strane njihovih rođaka. Molim vas recite nam sada tačno na osnovu čega vi kažete da je taj snimak namešten? Objasnite ljudima i porodicama tih ljudi kako je to namešteno, a oni su te ljude identifikovali?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Prvo, ovo je pripremio stručni tim koji pomaže moju odbranu. Ja sam potpisao taj dokument koji su oni poslali iz Beograda. Cilj ovog dokumenta ... Čekajte da objasnim ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vi sada odustajete od toga šta tu piše?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Uopšte ne odustajem. Da vidimo o čemu se ovde radi prvo. Ovo je moj podnesak kojim obavestavam Tužilaštvo u skladu sa Pravilom 67 Pravilnika o postupku i dokazima (Rules of Procedure and Evidence) o nameri da iznesem posebnu odbranu. U ovom podnesku ja nastojim da vam diskvalifikujem jednog od svedoka koji nije zaštićen, doktora Zorana Stankovića, generala, bivšeg šefa VMA. On nije zaštićeni svedok, prema tome nema razloga da mu se ime ne pominje. Ja sam zadužio članove mog stručnog tima da pronađu dokaze koji njega moralno diskredituju kao vašeg potencijalnog svedoka. Moji članovi su došli do podataka da je ovaj film montiran. Na osnovu čega? Ja ću vam reći jedan argument: ko je toliko lud da grupu Muslimana uhvaćenih u Srebrenici vozi u Trnovo, skoro 200 kilometara od Srebrenice i da ih tamo strelja i da snima kamerom streljanje. Zna li vi gde je Trnovo? Trnovo je tamo iza Sarajeva. Da bi se od Srebrenice stiglo do Trnova, treba otići u Bratunac, pa u Vlasenicu, pa u Han Pijesak, pa u Sokolac, pa na Pale pa preko Trebevića, okolnim putem u Trnovo ...

SUDIJA ROBINSON: Stanite, gospodine Šešelj. Dao sam vam dovoljno vremena da stvari stavite u kontekst. A sada, molim vas, odgovorite na pitanje.

SVEDOK ŠEŠELJ: Koje pitanje?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kakva vi imate saznanja i kakve imate dokaza na osnovu kojih ste izneli tvrdnju da je ovaj filmski snimak falsifikat?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Moji članovi stručnog tima imaju dokaze i ja ću ih prezentovati Tužilaštvu kad ih dobijem, jer oni ovo nisu napamet napisali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vi onda, dakle, tvrdite da su ti mladići koji su tu na snimku još uvek u životu? D li želite da ljudi u to veruju?

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: To ne znam, ali ja tvrdim da je snimanje streljanja improvizovano. To tvrdim. I da je to urađeno za nečije političko-propagandne potrebe. I to tvrdim. A treće, ja još nemam privilegovanu telefonsku komunikaciju sa mojim pravnim savetnicima i članovima stručnog tima za pripremu moje odbrane. Ja još ne mogu s njima poverljive razgovore da obavljam i ja sam uskraćen za mnoge informacije. Možda oni imaju kompletan ovaj snimak, možda su došli u posed ...

SUDIJA BONOMI: Gospodine Najs, koji je datum tog podneska?

TUŽILAC NAJS: 8. septembar ove godine.

SVEDOK ŠEŠELJ: Ne, već 29. avgust ove godine, a ovo mi je dostavljeno u toku jula meseca, pa pošto sam protivpravno bio blokiran, uopšte mi pošta nije dostavljana puna dva meseca. Ovo je stiglo u Hag u toku jula ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Šešelj, istina je u ovome. Hteo sam da postavim dva kratka pitanja uz dozvolu Suda. Naznačiću koja su, pa neka Sud odluči da li na to treba da se odgovori. Prvo pitanje je da li svedok može da utvrdi koji su to dokazi, da ih pruži sutra ili da

kaže kako može da ih dobije, a druga stvar je da li on ima, tako da mi možemo da pogledamo, video snimak svog govora u Hrtkovcima? Bilo bi dobro da on to ima ovde u Hagu, ako on to može sutra da donese.

SVEDOK ŠEŠELJ – ODGOVOR: Ja video snimak moga govora u Hrtkovcima nemam ovde, imaju ga u Beogradu članovi mog stručnog tima, a ovde imam kompletan tekst mitinga objavljen u knjizi "Đavolov šegrt, zločinački rimski papa Jovan Pavle II". A pre neki dan sam predao sličan dokument Tužilaštvu u kome obrađujem slučaj Nataše Kandić i njenog prikupljanja lažnih optužbi protiv Srba. Čitav niz dokaza se tu navodi, pa u tom kontekstu može da se posmatra i pitanje ovog video snimka do koga je navodno ona došla i kako je do njega došla.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, sada prekidamo sa radom do sutra u 9.00.

Fond za humanitarno pravo